

משנה - ערכין - רע"ב

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ז

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ח

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#)

פרק ט

א

פרק

א

משנה

-

א

פרק

הכל מעריכין. הכל לאתוויי בן שלש עשרה שנה ויום אחד [ב] ולא הביא שתי שערות, שהוא מעריך. והוא מפלא הסמוך לאיש. ומפלא אקרי ליה לפי שבודקים אותו אם יודע להפלות ולפרש לשם מי נדר ולשם מי הקדיש. אף על גב דאיש כי יפליא כתיב (ויקרא כז), כשהוא סמוך לפרקו קרוי איש לענין זה. והכל דקאי נמי על בערכים, לאתוויי מנוול ומכה שחין, שאין שוין דמים, דסלקא דעתך אמינא נדר בערךך כתיב (שם), כל שישנו בדמים ישנו בערכין, וכל שאינו בדמים אינו בערכין, קמשמע לן [ג]. והכל דקאי על נודרים, משום נדרים נקט ליה. ונדרים גופיה אצטרף, לאתוויי פחות מבן חדש שהוא נדר אף על פי שאינו נערך [ד]: מעריכין. אם אמר על אחד, ערך פלוני עלי, נותן ערך אותו פלוני כפי שניו כמו שקצוב בפרשת ערכין, שהערך נותן לפי שנים של נערךין: ונערךין. אם אמר אחר עליו ערך פלוני זה עלי, או אמר הוא עצמו ערכי עלי: נודרים. אמר דמי פלוני עלי, צריך שיתן כמו שהוא יפה למכר בשוק: ונדרין. אמר אחר עליו דמי פלוני עלי, או אמר הוא עצמו דמי עלי: כהנים ולוים. כהנים אצטריכא ליה לאשמעינן דנערךין, דסלקא דעתך אמינא הואיל וכתוב (שם) והעמידו לפני הכהן והעריך אותו הכהן [ה], ישראל לפני כהן ולא כהן לפני כהן, הלכך כהן ליתיה בערכין, דאי עני הוא לא קרינא ביה והעמידו לפני הכהן, קמשמע לן דכהנים איתנהו בתורת ערכין. ואידי דתנן כהנים, תנן לוים וישראלים: נשים ועבדים. והאשה משלמת כשתתאלמן או תתגרש, והעבד כשישתחרר [ז]: טמטום ואנדרוגינוס נודרים ונדרים. שהרי יש להם דמים: ומעריכין. את אחרים, אם אמרו ערך פלוני עלי, נותנים ערך אותו פלוני: אבל לא נערךין. אם אמר ערכי עלי, או אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי, לא אמר פלוני. דזכר ונקבה אמורים בפרשת ערכין, עד שיהיה זכר ודאי או נקבה ודאית: פחות מבן חדש נדר. אם אמר דמיו עלי. שהרי שוה דמים כל שהו: אבל לא נערך. שלא נאמר ערך בפרשה אלא מבן חדש

פרק א - משנה ב

הנכרי רבי מאיר אומר נערוך. תרי קראי כתיבי בפרשת ערכין, חד רבוי וחד מעוט. בני ישראל, מעט את הנכרים. איש כי יפליא, רבה כל איש ואפלו נכרי במשמע. רבי מאיר סבר נכרי נערוך ולא מערוך, שכן מצינו שרבה הכתוב בנערכים יותר מבמעריכים {ח}, שהרי חרש שוטה וקטן נערכין, אבל לא מעריכין, הלכך שדי מעוטא למערוך ורבויא לנערוך: רבי יהודה אומר נכרי מערוך ולא נערוך. שכן מצינו טמטום ואנדורוגינוס מעריכים ולא נערכים. והלכה כרבי יהודה {ט}. הלכך נכרי שאמר ערוך ישראל פלוני עלי, חיב לתן כפי שניו הערוך הקצוב בפרשה. וישראל שאמר ערוך נכרי פלוני עלי, או נכרי שאמר ערפי עלי, לא אמר פלוס:

פרק א - משנה ג

הגוסס. לא נדר, דלאו בר דמים הוא, דלמיתה הוא עומד: והיוצא להרג. שנגמר דינו בבית דין של ישראל {יב}. אבל יוצא להרג על פי המלכות, לא שנא מלכות ישראל, ולא שנא מלכות של נכרים, דברי הכל מערוך ונערוך {יג}: לא נדר. דלאו בר דמים הוא: ולא נערוך. דכתיב והעמידו והעריכו, והאי לאו בר העמדה והערכה הוא {יד}: ולא נערוך. דכתיב (ויקרא כז) כל חרם אשר יחרם מן האדם לא יפדה {טו}. ורבי חנינא בן עקביא דאמר נערוך, מוקי להאי קרא דכל חרם אשר יחרם לדרשא אחריתי {טז}: רבי יוסי אומר כו'. רבי יוסי ותנא קמא לא פליגי בנודר ומערוך ומקדיש. כי פליגי באם הזיק {יז}. תנא קמא סבר, אם הזיק פטור מן התשלומים. ואף על פי שהמזיק חיב בתשלומין מן התורה, מלוח הפתובה בתורה לאו כפתובה בשטר דמא, אלא כמלוח על פה, ומלוח על פה אינו גובה מן היורשים. ורבי יוסי סבר, מלוח הפתובה בתורה כמלוח הפתובה בשטר דמא, וגובה מן היורשים. והלכה כתנא קמא. אבל לאתר שתקנו דמלוח על פה גובה מן היורשים {יח}, בית דין גובין מממונו ומשלמים מה שהזיק:

אין ממתנין לה עד שתלד. דמהו דתימא ולדות ממונא דבעל הו כדכתיב (שמות כא) כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עֲלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה, וְלֹא נִפְסְדִינָהּ מִנִּיהָ, קַמְשָׁמַע לָן דְּכִתִּיב (דברים כב) וּמִתְּנוּ גַם שְׁנֵיהֶם, גַּם לְרִבּוֹת אֶת הַיֶּלֶד: **ישבה על המשבר.** מְקוֹם מוֹשֵׁב הָאִשָּׁה הַיּוֹלְדֵת קְרוּי מִשְׁבֵּר: **ממתנין לה עד שתלד.** דְּכִיּוֹן דְּנִעְקָר לְצֵאתָ, גּוּפָא אַחְרִינָא הוּא וְאִינוּ כְּגוּף אִמּוֹ: **נהנין בשערה.** לָאוּ שְׁעָרָה מִמֶּשׁ קְאָמַר, אֶלְא פֶּאֶה שְׁהִיתָה לָּהּ מִשְׁעַר אִשָּׁה אַחֲרֵת קְשׁוּרָה לְשְׁעָרָה. וְדוּקָא כְּשֶׁאֲמַרְהָ תְּנוּ אוֹתָהּ לְבִתִּי אוּ לְפְלוֹנִית, דְּכִיּוֹן דְּאֲמַרְהָ תְּנוּ גְלִיָּא דְעֵתָה דְלֹא נִיחָא לָּהּ דְתַהוּי כְּגוּפָהּ לְאֲתִסּוּרִי, וְכִנְטוּלָה מִחֵיִים דְּמִיָּא. אֲבַל בְּעִנְיָן אַחַר אֲסוּר, שְׁנוּיֵי הַמֵּת אֲסוּרִים בְּהִנָּאָה **[כ]**: **בהמה שנהרגה אסורה בהנאה.** אֶפְלוּ שְׁעָרָה **[כב]**:

אין בערכין פחות מסלע. אֶפְלוּ עֲנִי שְׁהֶעֱרִיד וְאִין יָדוּ מִשְׁגָּת אִינוּ נְדוֹן בְּפָחוֹת מִסְּלַע, דְּכִתִּיב (ויקרא כו) וְכָל עֶרְכָּד יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, כָּל עֶרְכִּין שְׂאֵתָה מְעִרִיד לֹא יִהְיוּ פָחוֹתִים מִשֶּׁקֶל: **ולא יותר על חמשים.** דְּזָהוּ גְדוֹל שְׁבַעֲרָכִים דְּכִתִּיבִי בְּפָרָשָׁה: **נתן סלע והעשיר.** בְּן עֶשְׂרִים שְׁעָרְכוּ חֲמִשִּׁים וְהָיָה עֲנִי **[א]** וְנָתַן סְלַע בְּעָרְכוּ, דְּעֲנִי נְדוֹן בְּהִשְׁגָּת יָדוּ, וְהֶעֱשִׂיר, פְּטוּר: **פחות מסלע.** נָתַן פָּחוֹת מִסְּלַע: **והעשיר נותן חמשים.** דְּבִנְתִּינָה קַמִּיתָא לֹא יִצָּא יָדִי עָרְכוּ וְעֲדִין עָרְכוּ עֲלָיו: **היו בידי חמש סלעים.** עֲנִי בְּן עֶשְׂרִים שְׁהֶעֱרִיד עֲצָמוּ, וְהָיוּ לוֹ חֲמֵשׁ סְלָעִים: **רבי מאיר אומר אינו נותן אלא אחת.** דְּסִבֵּר רַבִּי מְאִיר אוּ נִתְּן כָּל הַחֲמִשִּׁים שְׁעָלָיו אוּ אִינוּ נִתְּן אֶלְא שֶׁקֶל: **וחכמים אומרים נותן כל מה שבידו.** דְּקָרָא דְּכִתִּיב וְכָל עֶרְכָּד יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל, לְפָחוֹת שְׁבַעֲרָכִין הוּא דְאֵתָא, שְׁאֶפְלוּ עֲנִי שְׁבַעֲנַיִים לֹא יִתֵּן פָּחוֹת. וּמִיָּהוּ הִיכָא דְאִית לֵיה טְפִי יְהִיב, דְּכִתִּיב (שם) עַל פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג. וְהִלְכָה פְּחָכְמִים: **אין פתח בטועה פחות משבעה.** אִיִּדִי דְאִירִי בְּאִין בְּעָרְכִין פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, תְּנָא נְמִי לְכָל הֶנֶךְ דְאִית בְּהוּ אִין פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר: **פתח.** תְּחַלַּת נְדוּת. שְׁדִין

נְדָה דְאוֹרֵיתָא הוּא. אִם הִתְחִילָה וְרָאָתָה הַיּוֹם, מוֹנָה שְׁשֶׁה וְהוּא. רָאָתָה שְׁנַיִם, מוֹנָה חֲמִשָּׁה וְהִם. רָאָתָה שְׁלֹשָׁה, מוֹנָה אַרְבָּעָה וְהִם. [וְאִפְלוּ] רָאָתָה כָּל שְׁבַעַה וּפְסָקָה לְעָרְב, טוֹבֵלֶת וּמְשַׁמֶּשֶׁת. וּמִיּוֹם שְׁבִיעִי וְאֵילָף הוֹיָן יָמֵי זִיבָה אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם, שְׂאִם רָאָתָה בְּהוֹן יוֹם אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם שׁוֹמְרֵת יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם וְטוֹבֵלֶת. וְאִם רָאָתָה בְּהוֹן שְׁלֹשָׁה רְצוּפִים, הוֹיָא זָבָה גְדוּלָה שְׁטַעוּנָה שְׁבַעַה נְקִיִּים וְקָרְבָן. וְאִם מְשָׁכוּ יָמֵי זִיבָה חֲדָשׁ אוֹ שָׁנָה, אֵינָה חוֹזֶרֶת לְתַחֲלַת נְדוּת עַד שֶׁתֵּשֵׁב שְׁבַעַה נְקִיִּים. וְכִשְׂשִׁבָה שְׁבַעַה נְקִיִּים וְרָאָתָה, הוֹיָא תַּחֲלַת נְדָה וּמוֹנָה שְׁשֶׁה וְהוּא, וְחוֹזֶרֶת לְעִנְיָנָה כְּכֹל הַמְּפָרֵשׁ. וְאִם לֹא רָאָתָה בְּאוֹתָן אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם שְׁלֹשָׁה רְצוּפִים, אֵינָה זָבָה. וְכִשְׁתִּרְאָה אַחֲרֵיהוֹן, בֵּין שְׁהִיא רוּאָה סְמוּךְ בֵּין שְׁהִרְחִיקָה רָאִיתָה הוֹי תַּחֲלַת נְדָה. וְאִפְלוּ תִרְאָה שְׁלֹשָׁה רְצוּפִים, אֵינָה מוֹנָה אֶלָּא אַרְבָּעָה וְהִם, שְׂאִין יָמֵי זוֹב אֶלָּא אוֹתָן אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם שְׁבִין סוּף נְדוּת זֶה לְתַחֲלַת נְדוּת הַבָּא: **אֵין פִּתַח בְּטוּעָה פְּחוּת מִשְׁבַּעַה.** טוּעָה [שְׂרָאָתָה] הַיּוֹם וְאֵינָה יוֹדַעַת אִם בְּיָמֵי נְדוּתָה עוֹמְדָת, אוֹ בְּאוֹתָן אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם שֶׁל יָמֵי זוֹב, אֵינָה חוֹזֶרֶת לְפִתַח נְדוּתָה בְּפְחוּת מִשְׁבַּעַה נְקִיִּים וְלֹא יוֹתֵר עַל שְׁבַעַה עֶשֶׂר נְקִיִּים. כִּי צַד, טוּעָה שְׂאִמְרָה יוֹם אֶחָד טָמֵא רָאִיתִי הַיּוֹם, וְאֵינָה יוֹדַעַת אִם בְּיָמֵי נְדוּת הִיא וְצָרִיכָה לְמָנוּת שְׁשֶׁה וְהוּא, אִם בְּאוֹתָן אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם שֶׁל יָמֵי זִיבָה וְאֵינָה צָרִיכָה לְשֹׁמֵר, אֶלָּא יוֹם כְּנֶגֶד יוֹם, פְּתַחַה שְׁבַעַה עֶשֶׂר, שְׂאִם לֹא תִרְאָה עַד לְאַחַר שְׁבַעַה עֶשֶׂר יוֹם לְבַד מִיּוֹם זֶה, חוֹזֶרֶת לְפִתַח נְדוּתָה. דָּאִם יוֹם זֶה שְׂרָאָתָה תַּחֲלַת יָמֵי זִיבָה הוּא, כִּיּוֹן שְׁכָלוּ אֶחָד עֶשֶׂר שְׁלֹמוֹ יָמֵי זִיבָה וְהִרְחִיקָה רָאִיתָה שְׁלֹא רָאָתָה עַד לְאַחַר שְׁבַעַה עֶשֶׂר וְתַחֲלַת נְדָה הִיא. וְאִפְלוּ אִם תִּאֲמַר שְׂיּוֹם זֶה תַּחֲלַת נְדָה הוּא, אִף עַל פִּי כֵן יִצְתָה מִיָּמֵי הַזּוֹב לְסוּף יוֹם שְׁבַעַה עֶשֶׂר לְבַד מִיּוֹם זֶה. אֲבָל אִם תִּרְאָה יוֹם שְׁבַעַה עֶשֶׂר לֹא יִצָּא מִן הַסֶּפֶק אִם יוֹם נְדָה הוּא אוֹ יוֹם זִיבָה הוּא, דִּישׁ לֹאֲמַר שְׂמֵא יוֹם זֶה שְׂרָאָתָה תַּחֲלַת יָמֵי נְדָה הוּא, וְיּוֹם שְׁבַעַה עֶשֶׂר שְׂרָאָתָה בּוֹ, סוּף אֶחָד עֶשֶׂר שְׁבִין נְדָה לְנְדָה הוּא, אוֹ שְׂמֵא יוֹם רֵאשׁוֹן מִיָּמֵי הַזּוֹב הוּא, וְכִשְׁכָּלוּ אֶחָד עֶשֶׂר יִצְתָה מִיָּמֵי הַזּוֹב, וְיּוֹם שְׁבַעַה עֶשֶׂר שְׂרָאָתָה בּוֹ תַּחֲלַת נְדָה הִיא. וְכֹל שְׁכֵן אִם תִּרְאָה קֹדֶם יוֹם שְׁבַעַה עֶשֶׂר, שְׁלֹא יִצָּא מִן הַסֶּפֶק. וְכֹל זְמַן שֶׁתִּהְיֶה בְּסִפְקָה זוֹ, מְקַלְקֶלֶת הִיא, שְׁלַעוּלָם נְחֻמִּיר עֲלֶיהָ מְסַפֵּק. שְׁכִשְׁתִּרְאָה יוֹם אֶחָד, נֹאמֵר תַּחֲלַת נְדָה הִיא וְצָרִיכָה שְׁשֶׁה וְהוּא. וְכִשְׁתִּרְאָה שְׁלֹשָׁה רְצוּפִים, נֹאמֵר יָמֵי זוֹב הֵן וְצָרִיכָה שְׁבַעַה נְקִיִּים וְקָרְבָן **[ד]**. אֲבָל לְאַחַר שְׁבַעַה עֶשֶׂר אֵין לְהַחֲמִיר, דְּוַדַּאי תַּחֲלַת נְדָה הִיא, וְאִפְלוּ תִרְאָה שְׁלֹשָׁה יָמִים רְצוּפִים תִּמְנָה אַרְבָּעָה וְהִם וְטוֹבֵלֶת וְטַהוֹרָה: **אֵין בְּנוֹגְעִים פְּחוּת מִשְׁבּוּעַ אֶחָד.** לְהַסְגֵּר. דִּישׁ בְּנוֹגְעֵי אָדָם שְׁנַבְרָרִים לְשִׁבּוּעַ אֶחָד אִם לְטַהֵר אִם לְחַלֵּט: **וְלֹא יוֹתֵר עַל שְׁלֹשָׁה שְׁבּוּעוֹת.** נִגְעֵי בְּתִים. דְּתַנְיָא בְּתוֹרַת כְּהֻנִּים, מְנִין שְׂאִם עָמַד בְּעִינָיו בְּשִׁבּוּעַ רֵאשׁוֹן וּבְשִׁבּוּעַ שְׁנִי שְׁחוּלְץ וְקוֹצָה וְטַח וְנוֹתָן לוֹ שְׁבּוּעַ שְׁלִישִׁי, תִּלְמוּד לֹאֲמַר (וַיִּקְרָא יד) וּבֹא הַכֹּהֵן וְאִם כּוּי:

אין פוחתין מארבעה חדשים מעברות. של שלשים יום לשנה. דלא עבדינן טפי משמנה חסרים. אבל שמנה חסרים עבדינן: ולא נראה יותר על שמנה. כלומר, ולא נראה לחכמים לעבר בשנה יותר על שמנה חדשים. שחדשה של לבנה עשרים ותשעה יום וחצי, ושתי ידות שעה, ושבעים ושלשה חלקים [ה], הרי לשני חדשים חמשים ותשעה ימים, חדש אחד מעשרים ותשעה, וחדש אחד משלשים יום [ו]. חדש של עשרים ותשעה הוא חסר, וחדש של שלשים קרוי מלא או מעבר. ובדין היה שיהיו כל חדשי השנה אחד מלא ואחד חסר, אלא מפני יתרות השתי ידות שעה ושבעים ושלשה חלקים שיש בכל חדש וחדש, צריכים פעמים לעשות שמנה חדשים מחדשי השנה מלאים וארבעה חסרים, פעמים שמנה חסרים וארבעה מלאים [ז]: אין פחות משנים. ליום שני לאפיתן: ולא יותר על שלשה. ויום שלישי לאפיתן נאכלין, ותו לא. כיצד, חל יום טוב של עצרת באחד בשבת, נאפות בערב שבת, שאין אפיתן דוחה לא שבת ולא יום טוב, ונאכלות ביום טוב לאחר תנופתן, דהינו ליום שלישי. וכשחל עצרת בשאר ימי שבוע, נאפות בערב יום טוב ונאכלות ביום טוב שהוא שני לאפיתן: לחם הפנים נאכל אין פחות מתשעה. שהוא נאפה בערב שבת ונאכל לשבת אחרת שהוא יום תשיעי לאפיתן. חלו שני ימים טובים של ראש השנה להיות בחמישי בשבת וששי בשבת, אופין לחם הפנים ברביעי בשבת, ומסדרים אותו על השלחן בשבת, ונאכל לשבת שניה שהוא יום אחד עשר לאפיתן: ולא יתר על שנים עשר. כיצד, נולד בין השמשות של ערב שבת, אינו נמול בשבת, דשמא תשיעי הוא. דבין השמשות ספק יום ספק לילה, ואם יום הוא נמצא שבת יום תשיעי, ומילה שלא בזמנה אינה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב. ואם חלו שני ימים טובים של ראש השנה אחר אותה שבת, אינו נמול עד יום שלישי שהוא שנים עשר לקידתו:

אין פוחתין מעשרים ואחת תקיעות במקדש. במסכת ספח פרק החליל [דף נג] הן מפרשים. והא דתנו ולא מוסיפין על ארבעים ושמנה, לאו דוקא, דזמנין דמוסיפין עד שבעה וחמשים תקיעות, כשחל ערב פסח להיות בשבת, ומשום דלא שכיח כלי האי לא חשיב ליה: שני נבלים. לשני לויים: ולא מוסיפים על ששה. לא אתפרש טעמא: חלילין. מין כלי זמר שקולו נשמע למרחוק. צלמילי"ש בלע"ז, ובערבי מזמאר"י: ולא מוסיפין על שנים עשר. כנגד שנים עשר יום בשנה שהחליל מכה בהן לפני המזבח. ולשון מכה נופל בחליל, לפי שהוא עשוי נקבים ומכה באצבעו על הנקבים

להנעים הקול: **בשחיטת הפסח**. בארבעה עשר בניסן שהיו קורין ההלל בעזרה בשעת שחיטה, כדאמר בפרק תמיד נשחט [דף טו]: **אבוב**. הקנה הדק שבראש החליל. ובגמרא מוכח דחליל גופיה קרוי אבוב [ט]: **שקולו ערב**. כשהוא של קנה, יותר משל נחשת. ודוקא חליל שמכה לפני המזבח על הקרבן הוא שדוחה את השבת [י] וכל שכן יום טוב. אבל חליל של בית השואבה לא היה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב, כדמוכח בסכה פרק החליל: **לא היה מחליק אלא באבוב יחידי**. כשהיה מגיע לסיים הנעימה היה אחד מן החלילים מאריך לאחר שסימו האחרים, שזהו חלוק יפה יותר משאלו יסימו שניהם כאחד. וחלוק הינו סיום השמעת קול הנעימה [יא]. ובשעת ההקרבה היה שיר זה, והיו הלויים משוררים בפה את ההלל באותן שנים עשר ימים, והחלילים היו מחללים. אבל בשאר ימים היו מהללים בצלצל וכנורות [יב]. והשיר היה השיר שהיו הלויים אומרים בבית המקדש, בראשון היו אומרים לה' הארץ ומלאה וכל המזמור, בשני גדול ה' ומהלל מאד וגו', וכן כלם:

פרק ב - משנה ד

ועבדי כהנים היו. אותן המכים בחליל. דסבירא ליה לרבי מאיר אין מעלים מן הדוכן ליוחסים ולא למעשרות, הלכך לא אכפת לן אם היו עבדים: **בית הפגרים ובית צפריא**. שם משפחות מייחסות: **ומאמאום**. שם מקום: **משיאין לכהנה**. כהנים היו נושאים את בנותיהן, שמשפחות מייחסות שבישראל היו. ורבי יוסי סבר דמעלין מן הדוכן ליוחסים, הלכך אי לאו דמייחסין היו לא הניחום לנגן על הדוכן: **רבי חנניא בן אנטיגנוס אומר לויים היו**. רבי חנניא בן אנטיגנוס סבר מעלין מן הדוכן למעשרות [יג], הלכך לויים היו. ולא פליגי אלא במנגנים בכלי זמר, אבל בשיר שבפה כלי עלמא מודו דאין אומרים שיר בפה על הקרבן אלא לויים, דכתיב גפי לויים (דברים יח) ושרת בשם ה' אלהיו, איזהו שרות שהוא בשם ה', הוי אומר זה השיר [יד]. והלכה כרבי יוסי:

פרק ב - משנה ה

אין פוחתין מששה טלאים המבקרים. האי תנא סבר דכבשים של תמידין טעונים בקור ממום ארבעה ימים קדם שחיטתן, דומיא דפסח מצרים שהיה מקחו מבעשור ושחיטתו בארבעה עשר, דגליף מועדו

הָאָמוֹר בַּתְּמִידִים (בַּמִּדְבָּר כח) תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ, מִמוֹעֲדוֹ הָאָמוֹר
בַּפֶּסַח (שֵׁם ט) אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ. הַלֶּכֶד, קֹדֶם יוֹם חֲנוּךְ אַרְבַּעַה יָמִים
מִבְּקָרִין שְׁמֵנָה טְלָאִים וְנוֹתְנִין בְּלִשְׁכַּת הַטְּלָאִים, וּבְיוֹם חֲנוּךְ נוֹטְלִים שְׁנַיִם
לְתַמִּידִין וְנִשְׁאָרוֹ שֵׁם שֵׁשָׁה מִבְּקָרִים, וְלֵאחֶר כֹּן קֹדֶם הַלִּילָה מִבְּקָרִים
שְׁנַיִם וְנוֹתְנִים שֵׁם. וּמִשׁוֹם דְּהִנְךָ לִיתְנָהוּ אֶפְתִּי בִשְׁעַת נְטִילַת הַשְּׁנַיִם, לֹא
חָשִׁיב לְהוֹ. וְכֹן לְעוֹלָם נוֹטְלִין שְׁנַיִם וְנוֹתְנִים שְׁנַיִם. וְאֵלוֹ הַשְּׁנַיִם שְׁנוֹתְנִים
נוֹטְלִים אוֹתָם לְחֲמִישֵׁי שֶׁל יוֹם נְתִינָתוֹ: **כְּדִי לְשַׁבַּת וְלִשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים
שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה.** סִימָנָא בְּעֵלְמָא נְקֻט, דְּכִי הִיכִי דְאִי מְקַלְעֵי שַׁבַּת וְשְׁנֵי
יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה בְּהַדִּי הַדִּי הִיָּה צְרִיךְ לְהַקְדִּים וּלְבַקֵּר הַהוּא
דְּשְׁלִישֵׁי בְּשַׁבַּת מְעַרְב שַׁבַּת, דְּהָא לֹא מְצִי קֹדֶם הַיּוֹם לִילְךָ וּלְבַקֵּשׁ טְלָה
וּלְבַקֵּר, וְהוּיָא לְקִיחָה אַרְבַּעַה יָמִים קֹדֶם שְׁחִיטָה, הִכִּי נִמְי לְעוֹלָם בְּעֵינָן
אַרְבַּעַה יָמִים קֹדֶם שְׁחִיטָה: **וּמוֹסִיפִין עַד לְעוֹלָם.** אִם רְצוֹ לְהוֹסִיף טְלָאִים
מִבְּקָרִים בְּלִשְׁכַּת הַטְּלָאִים, מוֹסִיפִים כְּמוֹ שְׁיָרְצוּ: **מִשְׁתֵּי חֲצוּצְרוֹת.
כְּשֶׁתּוֹקְעִין בְּחֲצוּצְרוֹת אֵין פּוֹחֲתִים מִשְׁתֵּים: וּמוֹסִיפִין עַד לְעוֹלָם.** בְּגִמְרָא
מְפָרֵשׁ עַד מֵאָה וְעֶשְׂרִים. שְׁנַיִמָר (דְּבַרֵי הַיָּמִים ב ה) וְעִמָּהֶם הַכְּהֻנִּים לְמֵאָה
וְעֶשְׂרִים מְחֻצְרִים בְּחֲצוּצְרוֹת [טז]: **וְהַצְּלָל לְבַד.** צְלָל אַחַד הִיָּה שֵׁם וְלֹא
יוֹתֵר. דְּאִמָר קָרָא (דְּבַרֵי הַיָּמִים א טז) וְאֶסְף בְּמִצְלָתִים לְהַשְׁמִיעַ. וְאִף עַל גַּב
דְּמִצְלָתִים כְּתִיב לְשׁוֹן רַבִּים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת רַחֲבוֹת שֶׁל מִתְּכַת
שְׁמִכִּין זֶה עַל זֶה [יז], וּמִיָּהוּ חֲדָא עֲבִידְתָּא עֲבִיד, שְׁאִין אַחַד מֵהֶם מוֹעִיל
בְּלֹא חֲבֵרוֹ, וְחַד גְּבָרָא עֲבִיד בְּהוֹ:

פרק ב - משנה ו

אין פוֹחֲתִין מִשְׁנַיִם עֶשֶׂר לְוַיִּם. תִּשְׁעָה לְתִשְׁעָה כְּנוֹרוֹת, וְשְׁנַיִם לְשְׁתֵּי
נְבִלִים, וְאַחַד לְצְלָל [יח]: **דְּיוֹכֵן.** כְּמִין אֶצְטָבָא שְׁהַלְוִים עוֹמְדִים עָלֶיהָ: **אֵין
קָטָן נְכַנְס.** אֵין לְוִי קָטָן נְכַנְס לְעִזְרָה לְשׁוֹם עֲבוּדָה, כְּגוֹן לְכַבֵּד אֶת הָעִזְרָה
וּלְהַגִּיף אֶת הַדְּלָתוֹת: **אֵלָא בְּשַׁעָה שְׁהַלְוִים עוֹמְדִים.** עַל הַדְּיוֹכֵן בְּשִׁיר, אִז
נְכַנְסִים לְוַיִּם קָטְנִים לְשׁוֹרֵר עִמָּהֶם: **וְלֹא הִיוּ.** אוֹתָם קָטְנִים אוֹמְרִים בְּנִבְל
וְכִנּוֹר, אֵלָא בְּפָה: **כְּדִי לְתַן תִּבְל.** לְתַן תִּבְלִין בְּנַעֲיַמַת הַלְוִים. לְפִי שְׁקוּל
הַקָּטְנִים דְּק וְצְלוּל וּמִתְבַּל אֶת קוּל הַגְּדוּלִים: **לֹא עוֹלִין.** אוֹתָן קָטְנִים
לְמַנְיָן שְׁנַיִם עֶשֶׂר לְוַיִּם הַצְּרִיכִים לְדְיוֹכֵן [כ]: **וְאֵין עוֹלִין.** עַל הָאֶצְטָבָא
הַמוֹכְנֵת לְדְיוֹכֵן. אֵלָא בְּאַרְץ הִיוּ עוֹמְדִים: **וְצוּעְרֵי הַלְוִים הִיוּ נִקְרָאִים.**
שְׁהִיוּ מְצַעְרִים אֶת הַלְוִים הַגְּדוּלִים, שְׁאִין יְכוּלִים לְבַסֵּם וּלְהַנְעִים קוּלָם
כְּמוֹתָם:

פרק ג - משנה א

יש בערכין להקל ולהחמיר וכו'. כלהו מפרש להו ואזיל לקמן בפרקין: את הנאה שבִּישְׂרָאֵל. אפלו שׁוּה מֵאָה מְנָה אינו נותן אלא חמשים סלע, והינו להקל. ולהחמיר, שהמערך את הפעור שבִּישְׂרָאֵל אפלו אין שׁוּה אלא חמש סלעים, נותן חמשים סלעים אם הנערך מבו עשרים ועד בן ששים:

פרק ג - משנה ב

בחולת המחוז. סביבות העיר, שאינה משבחת כל כך מפני מדרס הרגלים: חולות. סביבות. כמו מחול הכרם [פלאים פ"ד]: מחוז. עיר. פרוש אחר מחוז שם מקום שלא היו שדותיהן חשובים: בפרדסות. מקום שיש בו הרבה אילנות נטועים: סבסטי. שם מקום. והאילנות שם מעלים מאד: נותן. מי שפודה אותן מן ההקדש, בין בעלים בין איש אחר: בית זרע חמר שערים בחמשים שקל כסף. אם תחלת היוכל היא. ואם לאו, מגרע משנים שעברו סלע ופנדיון לשנה. בית זרע חמר שערים, מקום ראוי לזריעת פור, דהינו שלשים סאה של שערים. והוא גדול ממקום זריעת פור של חטין. והמקדיש שדה אחזה מלאה אילנות, כשהוא פודן פודה האילנות בשוין, וחוזר ופודה את הקרקע בית זרע חמר שערים בחמשים שקל כסף: ובשדה מקנה נותן את שויו. דבשדה מקנה כתיב (ויקרא כז) וחשב לו הכהן את מכסת הערך, ואין מכסת אלא מנן דמים, דהינו כפי מה שהוא שוה, וכן הוא אומר (במדבר לא) והרמת מקס: אחד שדה אחזה ואחד שדה מקנה. שהרי נאמר בשדה אחזה וחשב, ונאמר בשדה מקנה וחשב, מה בשדה אחזה דבר קצוב, אף שדה המקנה דבר קצוב, דהינו זרע חמר שערים בחמשים שקל כסף: ובשדה מקנה אינו נותן חמש. דבשדה מקנה כתיב מכסת הערך, הקישו הפתוב לערכין, מה ערכין אין מוסיף חמש, אף שדה מקנה אין מוסיף חמש. ואין הלכה פרבי אֶלְעָזָר:

פרק ג - משנה ג

המית בן חורין נותן את שויו. דכתוב (שמות כא) אם כפר יושבת עליו ונתן פדיון נפשו, דמי נזק: חבל בזה ובזה. בין בעבד בין בבן חורין, ולא המיתו. משלים נזק שלים:

פרק ד - משנה ד

פגם. שמין כמה אדם רוצה לתן בין שפחה בתולה לשפחה בעולה להשיאה לעבדו שיש לו קורת רוח הימנו: לפי המביש והמתביש. אדם נקלה שביש, בשתו מרבה. והמתביש, לפי חשיבותו בשתו:

פרק ה - משנה ה

נמצא האומר בפיו יתר מן העושה מעשה. שהאומר לא מצאתי בתולים נותן מאה, והאונס דמוציא בתולים על ידי מעשה נותן חמשים: גזר דין. שלא לפנס לארץ: זה עשר פעמים. גבי מרגלים כתיב, דמשמע על זה נתחבתם גזר דין {ח}:

פרק ד

השג יד בנודר. תורת דין השגת יד, שעני נדון בערכין כפי השג ידו, בותר נודר אזלינו, ולא בותר נדר, כדמפרש לקמן: והשנים בנודר. ילד שהעריך ערף זקן, נותן ערף זקן, דלא אזלינו בותר שנים דנודר. ותנא דקרי למעריך נודר, לישנא דקרא נקט, דכתיב (ויקרא כז) על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן. ואידי דאמר השג יד בנודר אמר נמי השנים בנודר: והערכים בנערך. קצב הערף דזכר ונקבה, בותר נערך אזיל, ולא בותר מעריך, כדמפרש לקמן דאיש שאמר ערף אשה פלונית עלי נותן ערף אשה: והערף בזמן הערף. כדמפרש לקמן, שאם העריך עצמו כשהיה פחות מכן עשרים דהוי ערף קטן, וקדם נתינתו היה בן עשרים, אינו נותן אלא בשעה ששעה

אומר אני אף בערכין כן. אלו מתרמי אף בערכין דומיא דקרבות, הוי כקרבות, דהא דאמרת דערכין אינו כקרבות, משום דלא דמו אהדדי, דמפני מה עני שהעריך עשיר נותן ערף עני לפי השג יד, לפי שאין העשיר חיב כלום, ולא דמי למצרע. וזה שאמר על העשיר, לא נתכון אלא לפי מדת שנותיו של עשיר שפחותים או יתרים על שנותיו שלו, הלכך נדון בהשג יד. אבל עשיר שאמר ערפי עלי דהוי חיב ערף שלם, דומיא דמצרע [עשיר], ושמע העני ואמר מה שאמר זה עלי, נותן ערף עשיר: הכי גרסינו היה עני והעשיר או עשיר והעני משלם ערף עשיר. היה עני והעשיר קדם נתינה [ג], משלם ערף עשיר, אשר תשיג יד הנודר אמר רחמנא, והרי ידו משגת. עשיר והעני נמי תשיג יד הנודר כתיב, והרי היתה משגת בעת שנודר: רבי יהודה אומר אפלו עני והעשיר וחזר והעני נותן ערף עשיר. דכתיב (ויקרא כז) ואם מן הוא [ה] מערף, עד שיהא במקומו מתחלתו ועד סופו. ואין הלכה כרבי יהודה:

אפלו אביו מת. בשעה שנתחייב זה בקרבן היה אביו גוסס ונוטה למות, ומת וירש ממנו רבוא קדם שהביא קרבנו, אינו מביא אלא קרבן עני, כמו

שְׁהִיָּה בְּשָׁעָה שְׁנֵתְחִיב בְּקֶרְבָּן : סְפִינְתוֹ בַיָּם. לֹא שְׁהִיָּתָה סְפִינְתוֹ טְעוּנָה מִסְחָרוֹת שְׁלוֹ בְּרַבּוּא, דָּאִם כֹּן עֲשִׂיר הוּא. אֲלֵא שְׁהִיָּתָה סְפִינְתוֹ מִשְׁכָּרָה לְאַחֲרִים בְּרַבּוּא שְׁכָר, וְהוּא אֵין בְּיָדוֹ אֲלֵא אוֹתָה סְפִינָה. וּמִשׁוּם שְׁכָרָה לָאוּ עֲשִׂיר הוּא, דְּאֵין שְׁכִירוֹת מִשְׁתַּלְמָת אֲלֵא בְּסוּפָה, וְנִמְצָא שְׁעֵכְשִׂיו עָנִי הוּא. וּמִשׁוּם הַסְפִינָה עֲצָמָה לָאוּ עֲשִׂיר הוּא, דְּהֵאִי תִנָּא סָבַר כְּמֵאן דְּאָמַר לְקַמּוֹ שְׂאִם הִיָּה הַמְעָרִיד חֲמַר נוֹתֵן לוֹ הַכְּהֵן חֲמורוֹ וְאֵינוֹ נוֹטְלוֹ לְהַקְדֵּשׁ, וְאִם הִיָּה אֲכָר מְנִיחַ לוֹ צָמֵד בְּקֶרְוֹ דְּהֵיא פְּרַנְסָתוֹ, וְהֵכִי גְמִי מְנִיחַ לוֹ סְפִינְתוֹ :

פרק ד - משנה ד

יֵלֵד. מִבֶּן עֶשְׂרִים וְעַד בֶּן שְׁשִׁים, דְּהוּי עֶרְפוֹ חֲמֻשִׁים שְׁקָלִים : **נוֹתָן כְּזָמַן הָעֶרֶךְ.** דְּכִתִּיב (ויקרא כו) כְּעֶרְכֵךְ יָקוּם [ו], אֵינוֹ נוֹתֵן אֲלֵא כְּזָמַן הָעֶרֶךְ : **יוֹם שְׁלֹשִׁים כְּלֻמָּטָה.** אִם אָמַר עֶרֶךְ פְּלוּנִי קָטָן עָלַי, וְאוֹתוֹ קָטָן הִיָּה בְּאוֹתוֹ יוֹם בֶּן שְׁלֹשִׁים, הוּי כְּלֻמָּטָה וְלֹא אָמַר כְּלוּם. דְּאֵין עֶרֶךְ לְפָחוֹת מִבֶּן חֲדָשׁ. דְּהֵכִי כְּתִיב [שם] וְאִם מִבֶּן חֲדָשׁ : **מִבֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה.** מִשְׁמַע שְׁשֻׁלְמָה שְׁנַת שְׁשִׁים וְאָז הוּא נְדוּן כְּשְׁשִׁים, אֲבָל בְּשַׁנַּת שְׁשִׁים נְדוּן כְּיֵלֵד : **הֵן אִם עֲשִׂינוּ.** בְּתַמִּיקָה. כְּלוּמַר, וְכִי כֹן הוּא, אִם עֲשִׂינוּ [שְׁנַת] שְׁשִׁים כְּלֻמָּטָה לְהַחֲמִיר דְּעֶרֶךְ גְּדוּל יֵשׁ לְפָחוֹת מִבֶּן שְׁשִׁים חֲמֻשִׁים סָלַע, וְלִיּוֹתֵר מִבֶּן שְׁשִׁים אֵינוֹ אֲלֵא חֲמֻשָּׁה עֶשֶׂר : **כְּלֻמָּטָה מִמֶּנָּה לְהַקְלֵ.** דְּעֶרֶךְ יוֹתֵר עַל בֶּן עֶשְׂרִים, גְּדוּל הוּא מִפָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים. וְכֹן בְּבֶן חֲמֻשׁ. כְּדִכְתִּיבִי בְּקֶרְאִי : **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר.** לְעוֹלָם שְׁנַת חֲמֻשׁ וּשְׁנַת עֶשְׂרִים וּשְׁנַת שְׁשִׁים כְּלֻמָּטָה, עַד שְׁתַּשְׁלֵם כָּל הַשָּׁנָה וְחֲדָשׁ וְיוֹם אֶחָד מִשְׁנָה הָאַחֲרָת. דְּיִלְיֵף גְּזָרָה שְׁנָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה מִבְּכוֹר, נֶאֱמַר כָּאֵן מִבֶּן שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה, וְנֶאֱמַר בְּבְכוֹר אָדָם (במדבר יח) וּפְדוּיוֹ מִבֶּן חֲדָשׁ וּמַעְלָה [ח], מֵה לְהִלְךְ חֲדָשׁ וְיוֹם אֶחָד, שְׂאֵין בְּכוֹר נִפְדָּה פָּחוֹת מִבֶּן חֲדָשׁ וְיוֹם אֶחָד, אִף כָּאֵן עַד שְׂיוּסִיף עַל שְׁשִׁים חֲדָשׁ וְיוֹם אֶחָד [ט]. וּשְׁנַת חֲמֻשׁ וּשְׁנַת עֶשְׂרִים יִלְפִינּוּ בְּגִזְרָה שְׁנָה שְׁנָה מִשְׁנַת שְׁשִׁים, כְּדִיִּלְיֵף תִּנָּא קָמָא לְעִיל. וְאֵין הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר :

פרק ה

האומר משקלי עלי כו', אם כסף כסף. אם פֶּרֶשׁ כֶּסֶף נותן משקלו כֶּסֶף, ואם פֶּרֶשׁ זָהָב, נותן משקלו זָהָב. והא קמִשְׁמַע לָן דָּאֵם לֹא פֶּרֶשׁ אֱלָא אָמַר סָתָם מִשְׁקָלִי עָלַי, פֶּטֶר נִפְשִׁיָּהּ בְּכָל דְּהוּ, וּבִלְבָד שְׂיִהִיָּה דְּבַר שְׁכֻמוֹתוֹ רְגִיל לְהִיּוֹת נִשְׁקָל בְּמָקוֹם הַהוּא. וְאִפְלוּ זָפַת וְאִפְלוּ בְּצָלִים וּרְגִילִים אֲנָשִׁי הַמָּקוֹם לְמַכְרָם בְּמִשְׁקָל, וְאָמַר אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי הַמָּקוֹם הַהוּא מִשְׁקָלִי עָלַי סָתָם וְלֹא פֶּרֶשׁ, הֲרִי זֶה נֹתֵן מִשְׁקָלוֹ זָפַת אוֹ בְּצָלִים וְנִפְטָר: **וּמַעֲשֶׂה בְּאִמָּה שֶׁל יִרְמְטָיָה.** מִפְּרֶשׁ בְּגִמְרָא דְּמִתְנִיתִין חֲסוּרֵי מְחֻסְרָא וְהָכִי קִתְנִי, וְאִם אָדָם חָשׁוּב הוּא, אָף עַל גַּב דְּלֹא פֶּרֶשׁ אֲמַדִּינָן לִיה לְפִי כְּבוֹדוֹ, וּמַעֲשֶׂה נְמִי בְּאִמָּה שֶׁל יִרְמְטָיָה, אִשָּׁה שְׁשֻׁמָּה כָּד, שְׁאֲמָרָה מִשְׁקָל בִּתִּי עָלַי וְעֵלְתָּה לִירוּשָׁלַיִם, וְשִׁקְלוּהָ וְנִתְּנָה מִשְׁקָלָהּ זָהָב, לְפִי שְׁהִיתָה אֲמוּנָה בְּעֶשֶׂר: **מִשְׁקָל יָדַי עָלַי.** הֵיאֵךְ הוּא שׁוֹקֵל יָדוֹ, דָּאֵם רוּצָה מְכַבֵּיד וְאִם רוּצָה מְקַל: **וּמְכַנְיָסָה עַד מִרְפָּקוֹ.** קוּד"ו בְּלַע"ז [א]. מְשׁוּם דְּבִנְדָרִים הֵלָךְ אַחַר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָיוּ קוֹרִין יָד לְזִרוּעַ עַד הַמְרָפֶק. וְכַשְׁמְכַנֵּיס הָיָד לְתוֹךְ חֲבִית מְלֵאָה מִיָּם וְשִׁפְכוּ מִן הַמִּיָּם שְׁבַחֲבִית כְּפִי מְקוֹם הָיָד שְׁהַכְנִיס בְּתוֹכָהּ עַד הַמְרָפֶק, וְחוּזָר וּמְכַנֵּיס בְּחֲבִית בְּשָׂר וְגִידִין וְעֲצָמוֹת שֶׁל חֲמוּר, שְׁמִשְׁקָל בְּשָׂר חֲמוּר כְּמִשְׁקָל בְּשָׂר אָדָם [ב], וְיֵהָא בְּאוֹתוֹ בְּשָׂר גִּידִין וְעֲצָמוֹת כְּפִי מַה שֵׁישׁ בֵּיד, שְׁאִין מִשְׁקָל עֲצָמוֹת וְגִידִין שְׁוֵה לְמִשְׁקָל בְּשָׂר, וְנוֹתֵן לְתוֹכָהּ עַד שֶׁתְּחַזֵּר וְתִתְמַלֵּא כְּמוֹ שְׁהִיתָה, דְּהַשְׁתָּא אִיכָא נֶפֶח כְּשַׁעוֹר יָדוֹ, וְשׁוֹקֵל הַבְּשָׂר וְהַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים הֵהֵם וְהוּא מִשְׁקָל יָדוֹ [ג]: **הֵיאֵךְ אֲפִשָׁר לְכוֹן בְּשָׂר כְּנֹגֵד בְּשָׂר.** שְׁמָא יֵשׁ בְּבֶשֶׂר חֲמוּר שְׁנוֹתָן לְתוֹךְ הַחֲבִית יוֹתֵר גִּידִים וְעֲצָמוֹת מִמָּה שֵׁישׁ בֵּיד, אוֹ פְּחוֹת, וְנִמְצָא שְׁאִין הַמִּשְׁקָל מְכוֹן. וְהֵלְכָה כְּרַבִּי יוֹסִי:

וכמה הוא שוה בלא יד. מִפְּרֶשׁ בְּגִמְרָא, שְׁאִין שְׁמִין אוֹתוֹ כְּמָה יָפָה כְּשִׁנְקָטְעָה יָדוֹ וְכְמָה הָיָה שְׁוֵה כְּשִׁשְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֵמוֹת. שְׁמִי שְׁנִקְטְעָה יָדוֹ, כְּשִׁבְאִים לְשׁוּמוֹ כְּמָה הָיָה שְׁוֵה תְּחִלָּה אִין שְׁמִין אוֹתוֹ אֱלָא בְּזוּל, לְפִי שְׁרוּאִים אוֹתוֹ מְזַלְזֵל, וְזֶה הָאוּמֵר דְּמִי יָדַי עָלַי הֲרִי לֹא נִקְטְעָה יָדוֹ. לְכָךְ מִפְּרֶשׁ, כְּמָה הוּא שְׁוֵה בְּלֹא יָד, כְּגוֹן אִם מְכָרוּ רַבּוּ כְּלוֹ חוּץ מִיָּדוֹ, שְׁיָדוֹ אַחַת מְכַתְּבַת לְרַבּוּ רֵאשׁוֹן, וְשְׁמִין כְּמָה הוּא יָפָה כְּשִׁרְבּוֹ מוּכָר כְּלוֹ וְלֹא שִׁיר מְמַנּוֹ לְעֲצָמוֹ כְּלוּם. וְכְמָה שְׁוֵה פְּחוֹת אִם שִׁיר רַבּוּ יָדוֹ אַחַת שְׁלֹא מְכָרָה, דְּהַשְׁתָּא אִינוּ מְזַלְזֵל, וְכָךְ הוּא נֹתֵן לְהַקְדֵּשׁ: **זֶה חֲמוּר בִּנְדָרִים**

מבערכין. דאלו אמר בערכים ערף ידי ורגלי עלי, לא אמר כלום, אלא אם כן אמר בדבר שהנשמה תלוייה בו: **ערפי עלי ומת יתנו היורשים**. דערף דבר קצוב הוא. ודוקא כשעמד בדין קדם שמת, לפי שאינו חייב בערף אלא אחר שיעמד לפני הכהן, כדכתיב (ויקרא כז) והעמידו לפני הכהן **ד**. אבל דמי עלי דאינו אלא מה שישומוהו בבית דין והרי לא בא לידי כף שהרי מת, אף על פי שעמד בדין הוא מחסר אמדנא ולא יתנו היורשים: **נותן ערף כלו**. דערף נפשות כתיב: **זה הפלל**. לאתויי שאר אברים שהנשמה תלוייה בהם:

פרק ה - משנה ג

חציי עלי. הוי בערף ראשי וערף כבדי, דהוי דבר שהנשמה תלוייה בו: **דמי חציי עלי נותן דמי כלו**. דכתיב (ויקרא כז) נדר בערףך נפשות, הקיש נדר לערף, מה ערף אמר ערף חציי עלי נותן ערף כלו, אף נדר אמר דמי חציי עלי נותן כלו **ז**: **זה הפלל**. לאתויי כל האברים שהנשמה תלוייה בהם, שאם אמר דמי חצי אותו אבר עלי, כגון שאמר דמי חצי לבי **ח** עלי, או דמי חצי כבדי עלי, נותן דמי כלו:

פרק ה - משנה ד

מת הנודר והנדר יתנו היורשים. והוא שעמד בדין קדם שמת, כדפרישנא לעיל **י**. וסיפא אצטריכא ליה: **דמיו של פלוני עלי, מת הנודר יתנו היורשים**. דמהו דתימא אף על גב דעמד בדין, הואיל ומת הנודר קדם שישומו הנדר, לא אשתעבוד נכסיה, קמשמע לן אמדנא גלוי מלתא בעלמא הוא, והואיל ונדר קים אמדינן ליה:

פרק ה - משנה ה

בית זה קרבן. לבדק הבית **יא**: **ונפל הבית**. קדם שהחזיק בו גזבר **יב**:

מת השור וכו' חוב לשלם. ולא אמרינו אין דמים למתים אלא באדם בלבד:

פרק ה - משנה ו

ממשכנין אותן. גזבר נכנס לביתם ונוטל בעל כרחם: **חיבי חטאות ואשמות.** כיון דלכפרה אתו לא משהי להו, ואין ממשכנין אותן. וחטאת נזיר, הואיל ולא לכפרה אתיא ואינה מעכבתו מלשתות יין [טו], שפיון שגזרק הדם של אחד מן הקרבנות הותר הנזיר לשתות יין ולהטמא למתים, זמנין דפשע ומשהי לה, הלכך ממשכנין אותן על חטאתו: **חיבי עולות ושלמים.** אף על גב דעולה מכפרת על עשה ועל לאו הנתק לעשה, הואיל ולא חובה היא לא חשיב לה כפרה ואתי לשהויי, הלכך ממשכנין אותן. ויש מחיבי עולות שאין ממשכנין אותן, כגון עולת מצרע, לפי שהיא מעכבת טהרתו, לא אתי לשהוייה: **כופין אותו עד שיאמר רוצה אני.** היכא דבית דין ממשכנין אותו צריך שיאמר רוצה אני: **וכן אתה אומר בגטי נשים.** כל מי שדינו שכופין אותו לגרש, ולא רצה לגרש, בית דין של ישראל מכין אותו עד שיאמר רוצה אני, ונותן הגט והוא פטר:

פרק ו

פרק ו - משנה א

שום היתומים. בית דין היוורדים לנכסי יתומים למכרו להגבות לבעל חוב, שמין את הקרקע ומכריזין שלשים יום רצופים זה אחר זה, כל הרוצה לקח יבא ויקח. ואי בעו, מכריזין שלשים יום כל שני וחמישי, והכי עדיף טפי. ואף על גב דכי חשבת כל שני וחמישי שבששים יום מתחלת יום שני של הכרזה ראשונה לא משכחת להו אלא תמני סרי יומי, מכל מקום הכי עדיף, כיון דמשכא מלתא טובא ידעי ושמעי: **ושום ההקדש.** המקדיש שדה מקנה, שהיא נפדית בדמים כמו שהיא שוה: **בבקר ובערב.**

בשעת הוצאת פועלים ובשעת הכנסת פועלים. דאי איכא דבעי למזבן אמר להו לפועלים בשעת יציאתן ראו לי שדה פלונית אם היא יפה, ובשעת הכנסת פועלים כששומע ההכרזה נזכר והולך ושואלן. וכשהו מכריזין, אומרים, שדה פלונית שפך וכך סימניה, וכך וכך מצריה, כך היא עושה תבואה וכך שמאיה בית דין. ואם מוכרים אותה לכתבת אשה, אומרים, הלוקח יקח על מנת שיתן המעות לכתבת אשה. ואם מוכרים אותה בשביל בעל חוב, אומרים, על מנת שיתן המעות לבעל חוב. משום דאיכא לוקח דניחא ליה לקח כדי לפרע לאשה דנסבא פורתא פורתא, ואיכא דניחא ליה טפי לפרע לבעל חוב שנוטל זוזים חסרים ושבורים, שאין דרך סוחרים להקפיד בכך. אף על גב דקימא לו דאין בית דין נזקקים לנכסי יתומים למכרו, והכא תנו שום היתומים וכו' דמשמע שבית דין מוכרים נכסי יתומים, הא אמרינן דעל שלשה דברים בלבד (ב) בית דין נזקקים למכור בנכסי יתומים, על בעל חוב נכרי שהיה אביהם חיב לו והיתה רבית אוכלת בהן (ג), ועל כתבת אשה משום דאיכא רוחא ליתומים כשתגבה כתבתה, דכל זמן שלא גבתה כתבתה יש לה מזונות מן היתומים (ד), גבתה כתבתה שוב אין לה מזונות. ועל חוב שהודה אביהו בשעת מיתתו שיש לפלוני אצלו מנה, או שנדוהו בית דין על חוב זה ומת בנדויו, או שלא הגיע עדין זמן פריעת החוב כשמת, דלא עביד אינש דפרע בגו זמניה. וכשבית דין נזקקים לנכסי יתומים על שלשה דברים הללו, מעמידים להם אפוטרופוס ומוכרים בהכרזה, כדתנו במתניתין. והני מלי בקרקעות. אבל במטלטלין, השתא דקימא לו מטלטלי דיתמי משתעבדי לבעל חוב, הרי בעל חוב נשבע (ה) וגובה חובו מן המטלטלין ואין צריכין הכרזה, שאין מכריזים לא על העבדים ולא על השטרות ולא על המטלטלין (ו): **ידירנה הנאה**. על דעת רבים, נדר שאין לו התרה, שלא יחזירנה לעולם. דשמא בערמה מגרש לה כדי שתגבה כתבתה מן ההקדש: **רבי יהושע אומר אינו צריך**. לא פליגי רבי אליעזר ורבי יהושע הקא אם אדם עושה קנוניא על ההקדש אי לא, דבשכיב מרע תרויהו מודו דבודאי לעולם אינו עושה קנוניא על ההקדש, דאין אדם חוטא ולא לו. ובבריא תרויהו מודו דעושה קנוניא על ההקדש. כי פליגי, בשאלה (ח), רבי אליעזר סבר אין נשאלין על ההקדש, אפלו אומר לו לחכם לא לדעת כן נדרתי והקדש טעות הוא, אפלו הכי אין חכם מתיר נדרו, דסבר רבי אליעזר הקדש בטעות הוי הקדש, ולפי שהמקדיש הזה אינו מוצא חכם שיתירנו לכך עושה קנוניא זו. ורבי יהושע סבר נשאלין על ההקדש, וכי אמר לא לדעת כן נדרתי וטעיתי, מתירין לו, דהקדש שבטעות לא הוי הקדש. הלכך אין צריך לדור הנאה, דאי משום קנוניא עביד, הוה מתשיל על נדריה ולא היה צריך לגרשה. והלכה כרבי יהושע: **הערב לאשה בכתבתה**. ואין לבעל נכסים, וצריך הערב לפרע כתבתה. לא יפרע הערב הכתבה עד שידירנה הבעל תחלה שלא יוכל להחזיר אותה. דחישין שמא דעתו להחזירה ולאכל כתבתה לאחר שתגבה מן הערב. ופסק ההלכה בדיו הערב בכתבה מפרש בסוף בבא בתרא: **קנוניא**. ערמה:

פרק ו - משנה ב

וְהִיְתָה עָלָיו כְּתֹבֶת אִשָּׁה. כְּגוֹן שֶׁקָּדְמוּ גְרוּשֵׁינָה לְהַקְדִּישׁ, דְּעִכְשָׁיו לִיכָא קְנוּיָא: אֵלָּא הַפּוֹדָה פּוֹדָה. בְּעֵלָה פּוֹדָה אוֹתָן מִן הַהַקְדָּשׁ בְּזוּל בְּדָבָר מֵעֵט [י] כִּדִּי לְפָרַע לְאִשָּׁה כְּתֹבֶתָהּ, דְּנֹדָאֵי לֹא חֵיל עָלֶיהוּ הַקְדָּשׁ [יא] שְׁהָרִי אֵינֶן שְׁלוּ. וְהָאֵי דְבָר מֵעֵט, גְּזָרָה שְׁמָא יֹאמְרוּ הַקְדָּשׁ יוֹצֵא לְחֻלִּין בְּלֹא פְדִיוֹן: הַקְדִּישׁ תְּשַׁעִים וְהָיָה חוֹבוֹ מֵאָה. אִף עַל גַּב דְּחוּבוֹ יוֹתֵר עַל הַקְדָּשׁוֹ, לֹא אֶמְרִינָן הָאֵי לֹא אֲדַעְתָּא דְהֵנִי נִכְסִיָּה אוֹזְפִיָּה אֵלָּא הַיְמוּנִי הַיְמוּנִיָּה הַלְכָּד לֹא גָבִי מִהַקְדָּשׁ, אֵלָּא אֶמְרִינָן אֲדַעְתָּא דְהֵנִי נִכְסִי אוֹזְפִיָּה, וְגָבִי מִנִּיהוּ. וְעַד כַּמָּה, עַד פְּלָגָא. אֲבָל אִם הַנְּכָסִים שֶׁהַקְדִּישׁ אֵין שׁוֹיֵן חֲצֵי הַחוּב, לֹא גָבִי מִנִּיהוּ, דְּנֹדָאֵי לֹא אֲדַעְתָּא דְהֵנִי נִכְסִי אוֹזְפִיָּה, דְּאֵין אָדָם עֲשׂוּי לְקִנּוּת קָרְקַע בְּיוֹתֵר מִפִּי שְׁנַיִם מִמָּה שֶׁהִיא שְׁוָה [יג]:

פרק ו - משנה ג

מִמִּשְׁכָּנֵינָה אוֹתָן. גְּזָבֵר נִכְנָס לְבִתְיָהֶם וְנוֹטֵל בְּעַל כְּרָחוּן: מִזּוֹן וְכִסּוֹת וּמִטָּה סְנֻדָּלִים וְתַפְלִין. עַל כֻּלָּן מְשִׁירִים לוֹ מַעוֹת לְקִנּוּתָן אִם אֵין לוֹ. דְּכָתִיב (ויקרא כז) וְאִם מִדָּה הוּא מֵעֶרְכָּד, וְדַרְשֵׁי רַבֵּנָן לְקָרָא הַכִּי, וְאִם מִדָּה, תַּעֲשֶׂה שִׁישְׁאָר הוּא, שְׁיִהְיֶה לוֹ הַנְּיָה וְחִיּוֹת, מֵעֶרְכָּד, מִדְּמֵי הָעֶרְךָ. וּמִשְׁמַע הוּא יֵשׁ לוֹ הַנְּיָה וְחִיּוֹת מִדְּמֵי הָעֶרְךָ, אֲבָל לֹא לְאִשְׁתּוֹ וְלֹא לְבָנָיו: מִכָּל מִין וּמִין. מִכָּל אֲמָנוֹת שְׁצָרִיכָה אֲרַבְעָה וְחֲמִשָּׁה כָּלִים: מַעֲצָדִים. דּוֹלְדוֹרִיא בְּלַעֲזִי. שְׁמַחְלִיקִים בְּהַ פְּנֵי הַלּוּחַ: מְגָרָה. כְּעֵין סַפִּין אֲרָךְ מְלֵא פְּגִימוֹת. וּלְשׁוֹן מְקָרָא, מְשׁוֹר, סִיגִיא בְּלַעֲזִי: צְמָדוֹ. צְמָד בְּקָר. שְׁאֵלוֹ הוּן כְּלֵי אֲמָנוֹתוֹ. וְאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּצָמָד בְּקָר וְחֲמׁוֹר נִכְסִים נִינְהוּ, וְלֹא חֲשִׁיבֵי כְּלֵי אֲמָנוֹת:

פרק ו - משנה ד

מִין אֶחָד מְרַבָּה וּמִין אֶחָד מֵעֵט. כְּגוֹן שֶׁלְשָׁה מַעֲצָדִים וּמְגָרָה אַחַת: נוֹתְנִים לוֹ שְׁנַיִם מִן הַמְּרַבָּה. וְהַשְּׁלִישִׁי נוֹטֵל הַגְּזָבֵר: וְכֹל שֵׁישׁ לוֹ מִן הַמֵּעֵט. מִנִּיחִים לוֹ, וְלֹא זְבָנִינָן לִיהַ אַחֲרִיתִי. דְּכִי הֵיכִי דְעַד הַשְּׁתָא סָגִי לִיהַ בְּהַכִּי, הַשְּׁתָא נְמִי תְסָגִי לִיהַ [יז]. דְּמַהוּ דְתִימָא עַד הַשְּׁתָא הוּוּ אֵינְשֵׁי מוֹשְׁלֵי לִיהַ,

משום דהוה ליה מין אחד מרבה לאשולי לאחריני, השתא שהגזבר לקח המרבה לא משפח מאן דמושיל ליה, הלכך נזבין ליה אחריתי, קמשמע לן:

פרק ו - משנה ה

אין לו בכסות אשתו ובניו. שאין אלו נכסים שלו: שצבען לשמן. לשם אשתו ובניו [כ]: ולא בסנדלים חדשים. רבותא אשמועינן דאף על גב דעדן לא נעלו אותן הרי הן בחזקתן משעת לקיחה: אף על פי שאמרו עבדים נמכרים בכסותן לשבח. כסות יפה שלהן משבחם ומעלה את דמיהן. כגון גבי נכסי יתומים שאם תלקח לעבד כסות בשלשים דינר הוא משביח מנה על דמים ששנה עכשיו: לאטליס. ליום השוק: לפוד. שדרך סוחרים לבא שם וקונים המרגליות בליקר: אין להקדש אלא מקומו. במרגלית: ושעתו. בעבד, דכתיב (ויקרא כז) ונתן את הערפך ביום ההוא, שלא ישהה. קדש לה, משמע כל דבר שהוא קדש לה, כגון סתם הקדשות שהן לבדק הבית, כלן יהיו נותנים ביום ההוא מיד, שלא ישהה אותן. וטעמא כתב הרמב"ם דזמנין דאתו לאשהוינהו כדי להשביח ואתו לידי פסידא, ומהאי טעמא נמי אין משתכרים בשל הקדש [כג]:

פרק ז

פרק ז - משנה א

אין מקדישין. שדה אחזה [א]: פחות משתי שנים. דכתיב במקדיש שדה אחזה (ויקרא כז) על פי השנים הנותרות, ואין שנים פחות משתיים. המקדיש שדה אחזה בשנה ראשונה של יובל ובא לגאלה, נותן בבית כור חמשים סלע, כדכתיב (שם) זרע חמר שערים וגו'. ואם הקדישה עשר שנים או עשרים אחר היובל, מחשבים השנים הנותרות עד יובל הבא, ונותן סלע ופנדיון לכל שנה, כדכתיב (שם) ואם אחר היובל יקדיש שדהו וחשב לו וגו'.

וּנְגַרַע מֵעֶרְכָּד, וְהִינּוּ גְרוּעַ, שְׁאִינוּ נוֹתֵן חֲמֻשִׁים שְׁלָמִים. וְהַמְקַדֵּישׁ שְׁתֵּי שָׁנִים לִפְנֵי הַיּוֹבֵל, פּוֹדֶה אוֹתָהּ בְּשְׁתֵּי סְלָעִים וּשְׁנֵי פְּנִדְיוֹנִים, כְּדַכְתִּיב עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנוֹתְרוֹת, וְכֹךְ הַחֲשֹׁבוֹן עוֹלָה שֶׁל גְּאֻלַּת שְׁדֵה אַחְזָה לְכָל שָׁנָה סְלַע וּפְּנִדְיוֹן, שְׁהָרִי אִם הַקְּדִישָׁה בְּשָׁנָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁל אַחַר הַיּוֹבֵל הִיָּה פּוֹדֶה בְּחֲמֻשִׁים שְׁקֶל **[ב]**, צֵא מֵהוֹן לְאַרְבָּעִים וְתִשַׁע שָׁנִים הַבָּאִים עַד יוֹבֵל הַבָּא אַרְבָּעִים וְתִשַׁע סְלָעִים, נִמְצָא סְלַע לְכָל שָׁנָה וְסְלַע יוֹתֵר, וְזֶה הַסְּלַע הַיּוֹתֵר חֲלֻקוֹהוּ לִפְּנִדְיוֹנִים, שֵׁשׁ בְּכָל סְלַע אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה פְּנִדְיוֹנִין, הָרִי סְלַע וּפְּנִדְיוֹן לְשָׁנָה פְּחוֹת פְּנִדְיוֹן. וּמָה שֶׁהֶצְרִיכוֹהוּ לִתֵּן סְלַע וּפְּנִדְיוֹן לְשָׁנָה, לְמִיט שָׁנִים מִיט סְלָעִים וּמִיט פְּנִדְיוֹנִין וַיֵּשׁ כָּאֵן פְּנִדְיוֹן אֶחָד יוֹתֵר עַל חֲמֻשִׁים שְׁקֶל שְׁאֵמְרָה תוֹרָה, אוֹתוֹ הַפְּנִדְיוֹן הוּא קְלָבוֹן לְפְרוֹטְרוֹט, כְּלוֹמֵר בְּשִׁבִיל הַהֲכָרַע שְׁצָרִיד לִתֵּן לְכָל שְׁקֶל וְשְׁקֶל בְּפָנָי עֲצָמו **[ג]**. אִי נָמִי, אֵף עַל פִּי שֶׁהַסְּלַע אִינוֹ אֶלָּא אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה פְּנִדְיוֹנוֹת, חִיב לִתֵּן אַרְבָּעִים וְתִשַׁעַה, דְּהִינּוּ סְלַע וּפְּנִדְיוֹן לְאַרְבָּעִים וְתִשַׁע שָׁנָה, לְפִי שֶׁהַנוֹתֵן פְּנִדְיוֹנִים לְקַח סְלַע מִן הַשְּׁלַחְנֵי נוֹתֵן אַרְבָּעִים וְתִשַׁעַה פְּנִדְיוֹנִים, וְהִינּוּ קְלָבוֹן לְפְרוֹטְרוֹט. וְהַמְקַדֵּישׁ שְׁדֵה אַחְזָה פְּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים לִפְנֵי הַיּוֹבֵל אֵין כָּאֵן גְרוּעַ, וְאִם בָּא לְגְאֻלָּה נוֹתֵן חֲמֻשִׁים שְׁלָמִים, דְּגַבֵּי גְרוּעַ כְּתִיב עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנוֹתְרוֹת וּנְגַרַע, וּמַעוֹט שָׁנִים שָׁנִים. וְעֵצָה טוֹבָה קִמְשָׁמַע לוֹ **[ד]** מִתְּנִיתִין שִׁיְהֵא אָדָם חָס עַל נַכְסָיו וְלֹא ^[מְקַדֵּישׁ] פְּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים, שֶׁלֹּא יִפְסִיד אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה סְלָעִים: **וְלֹא גּוֹאֲלִין אַחַר הַיּוֹבֵל.** לֹא אַחַר הַיּוֹבֵל סְמוּךְ לַיּוֹבֵל קֹאמֵר, אֶלָּא הָאִי אַחַר אֶפְלוֹ אַחַר עֶשְׂרִים אוֹ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה קָאִי. וְהַכִּי קֹאמֵר, הַבָּא לְגֹאֵל בְּאִמְצַע הַיּוֹבֵל וְלִתֵּן סְלַע וּפְּנִדְיוֹן לְשָׁנִים הַבָּאִים, וְהִיָּה עוֹמֵד בְּנִיסוֹן שֶׁהוּא אִמְצַע שָׁנָה, לֹא יֵאמֵר חֲצִי סְלַע וְחֲצִי פְּנִדְיוֹן אֲנִי נוֹתֵן מִשָּׁנָה זֹ, אֶלָּא נוֹתֵן סְלַע וּפְּנִדְיוֹן שְׁלֵם. וְהִינּוּ דְקֹאמֵר אֵין גּוֹאֲלִין פְּחוֹת מִשָּׁנָה, דְּכַמָּה דְלֹא נִפְקָא לָהּ כְּלָה שְׁתָּא לֹא מְגַרְעָא לָהּ כְּלָל וְלֹא יְהִיב גְּאֻלַּת חֲצִי שָׁנָה אֶלָּא גְּאֻלַּת שָׁנָה שְׁלֵמָה. וּמָה טַעַם, לְפִי שְׁאֵין מְחַשְׁבִּים חֲדָשִׁים עִם הַהֲקַדָּשׁ. הַבָּא לְגֹאֵל שְׁדֵהוּ חֲמֵשׁ שָׁנִים וְחֲצִי לִפְנֵי הַיּוֹבֵל, אֵין מְחַשְׁבִּין אוֹתָן שְׁשֵׁה חֲדָשִׁים שְׁיִצְאוּ מִשָּׁנָה שְׁשִׁית, אֶלָּא נוֹתֵן שֵׁשׁ סְלָעִים וּשְׁשֵׁה פְּנִדְיוֹנִים, דְּכְתִיב (ויקרא כו) וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן אֶת הַכֶּסֶף עַל פִּי הַשָּׁנִים הַנוֹתְרוֹת, שָׁנִים אֶתְּהָ מְחַשֵּׁב וְאִי אֶתְּהָ מְחַשֵּׁב חֲדָשִׁים, כְּלוֹמֵר כָּל מָה שֶׁנוֹתֵר חָשׁוּב שָׁנִים, לְעִשׂוֹת חֲדָשׁ הַנוֹתֵר שָׁנָה, וְאִי אֶתְּהָ מְחַשֵּׁב הַחֲדָשִׁים שְׁיִצְאוּ, לְגַרְע מִן הַשְּׁקֶל וּפְּנִדְיוֹן בְּשִׁבְלָם: **אֲבָל הַקֹּדֶשׁ מְחַשֵּׁב חֲדָשִׁים.** כְּלוֹמֵר, אִם רוּחַ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ הוּא שֶׁנִּחְשַׁב אוֹתָהּ יִצְיֵאת חֲצִי שָׁנָה שְׁיִצְאָהּ, כְּגוֹן דְּמְקַדָּשָׁה **[ה]** בְּפִלְגָא דְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה לַיּוֹבֵל, דְּאִי חֲשַׁבְתָּ לְהֵהוּא יִצְיֵאתָ הָוִי לִיָּה פְּחוֹת מִשְׁתֵּי שָׁנִים לִפְנֵי הַיּוֹבֵל וְלֹא מִפְּרָקָא בְּגְרוּעַ אֶלָּא בְּחֲמֻשִׁים, וְאִי אִמְרַת דְּאֵין מְחַשְׁבִּים אוֹתָן חֲדָשִׁים שְׁיִצְאוּ, הָוִה הַכָּא שְׁתֵּי שָׁנִים לִפְנֵי הַיּוֹבֵל, וְאִיכָּא פְּסִידָא דְהַקֹּדֶשׁ דְלֹא שְׁקִיל אֶלָּא שְׁתֵּי סְלָעִים וּשְׁנֵי פְּנִדְיוֹנִים, הַכָּא וְדֵאִי מְחַשְׁבִּין אוֹתָן כִּיִּצְיֵאתָ גְמוּרָה וְאֵין כָּאֵן שְׁתֵּי שָׁנִים לִפְנֵי הַיּוֹבֵל, וְלֹא מִפְּרָקָא בְּגְרוּעַ אֶלָּא בְּחֲמֻשִׁים שְׁקֶל, דְּכְתִיב וְחָשַׁב לוֹ הַכֹּהֵן, מִכָּל מְקוֹם: **בְּשַׁעַת הַיּוֹבֵל.** בְּזִמְן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג **[ו]**. אֲבָל בְּזִמְן שְׁאֵין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג, פּוֹדֶה אוֹתָהּ בְּשׁוּיָה כְּשֶׁאֵר הַקֹּדֶשׁוֹת: **זֶרַע חֲמוֹר שְׁעָרִים.** מְקוֹם שְׁיִכּוֹלִים לְזַרַע בּוֹ כּוֹר שְׁעָרִים כְּשֶׁזּוֹרְעִים בְּמַפְלַת יָד וּבְזָרִיעָה בִּינוֹנִית, לֹא שְׁיֵהִיָּה הַזָּרַע מְקַבֵּץ בְּיוֹתֵר וְלֹא מִפְּזָר וּמִפְּרָד הַרְבֵּה: **נִקְעִים עַמְקִים וְכוּ'.** וְהוּא שְׁיֵהִיו

מְלֵאִים מִיָּם שְׁאִין רְאוּיִין לְזַרְעָה [ח]. אָבֵל אִם אֵינָן מְלֵאִים מִיָּם, הוֹאִיל וְחִזּוּ לְמִיָּדִי, אִף עַל גַּב דְּאִין נִמְדָּדִין עִמָּה מִתְחַשְּׁבִין בְּאִפִּי נִפְשִׁיהוּ, וְנִפְדִּין לְפִי חֲשַׁבּוֹן חֲמָשִׁים סְלָעִים לְבֵית כּוֹר [ט]: פְּחוֹת מִכָּאן נִמְדָּדִין עִמָּה. וְאִף עַל פִּי שְׁהוֹן מְלֵאִים מִיָּם וְלֹא חִזּוּ לְזַרְעָה, הוֹאִיל וְאִין עֲמָקִים עֲשָׂרָה. וְכֹן סְלָעִים הוֹאִיל וְאִין גְּבוּהִים עֲשָׂרָה עַל שֵׁם הַקְּרָקַע הוּן נִקְרְאוּ וְאֵינָן חֲשׁוּבִים בְּפָנֵי עֲצָמוֹן: אֵלֶּא נוֹתֵן אֶת כְּלוֹ כְּאֶחָד. דְּכָתִיב (ויקרא כו) וְחָשַׁב לוֹ הִכְהוֹן אֶת הַכֶּסֶף, עַד שְׁיֵהָא כְּלוֹ כֶּסֶף כְּאֶחָד [י]:

פרק ז - משנה ב

וְאֶחָד כָּל הָאָדָם. פּוֹדָה בֵּית כּוֹר בְּחֲמָשִׁים שֶׁקֶל, בֵּין שֶׁהוּא שׁוֹה אֶלְף שֶׁקֶלִים בֵּין שְׁאִינוּ שׁוֹה אֵלֶּא חֲמֵשָׁה שֶׁקֶלִים: שֶׁהַבְּעָלִים נוֹתְנִים חֲמֵשׁ. כְּדָכְתִּיב (שם) וְאִם גָּאֵל יִגָּאֵל אֶת הַשְּׂדֵה הַמִּקְדִּישׁ אוֹתוֹ וְגוֹ':

פרק ז - משנה ג

אֵינָהּ יוֹצֵאָה מִיָּדוֹ בַּיּוֹבֵל. לְהִיּוֹת מִתְחַלְקָת לַכֹּהֲנִים כִּי הֵיכִי דְאִי הָוָה פְּרִיק לָהּ אֵינֶשׁ אַחֲרִינָא דְהָוָה נִפְקָא בַּיּוֹבֵל וּמִתְחַלְקָת לַכֹּהֲנִים כְּדָכְתִּיב (שם) וְהָיָה הַשְּׂדֵה בְּצֵאתוֹ בַּיּוֹבֵל קֹדֶשׁ לַה': גָּאֵלָהּ בְּנוֹ יוֹצֵאָה לְאָבִיו בַּיּוֹבֵל. וְלֹא לַכֹּהֲנִים. דְּכָתִיב (שם) וְאִם מָכַר אֶת הַשְּׂדֵה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד. לְאִישׁ אַחֵר, וְלֹא לְבֵן: גָּאֵלָהּ אֶחָד מִקְרוֹבָיו. שֶׁל מִקְדִּישׁ מִיָּד הַגְּזָבֵר, וּבֵא הַמִּקְדִּישׁ וּגָאֵלָהּ מִיָּד קְרוֹבוֹ, אֵינָהּ יוֹצֵאָה מִיָּד הַמִּקְדִּישׁ בַּיּוֹבֵל לְהִתְחַלֵּק לַכֹּהֲנִים: גָּאֵלָהּ כֹּהֵן. מִיָּד גְּזָבֵר: לֹא יֵאמָר הוֹאִיל. וְאִם גָּאֵלָהּ יִשְׂרָאֵל יוֹצֵאָה לִי וְלַחֲבֵרֵי בַּיּוֹבֵל, עֲכָשְׁיוּ שְׁהִיא תַּחַת יָדִי שֶׁגָּאֵלְתִּיהָ אִין לָךְ כֹּהֵן רְאוּי לָהּ יוֹתֵר מִמֶּנִּי:

פרק ז - משנה ד

וְלֹא נִגָּאֵלָהּ. לֹא גָאֵלוּהָ מִיָּד הַהֶקְדֶּשׁ, לֹא הַבְּעָלִים וְלֹא אַחֵר: הַכֹּהֲנִים

נִכְנָסִים לָהּ. כֹּהֲנִים שֶׁל מִשְׁמֵר שֶׁהַיּוֹבֵל פּוֹגַע בּוֹ הֵן נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ, וְהִיא חֲלוּטָה בַיָּדָם: **וְנוֹתְנִים אֶת דְּמִיָּהּ.** לַהֲקַדֵּשׁ. דְּגַמֵּר קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ מִמִּקְדָּשׁ בֵּית, כְּתִיב הֲכֵא בַשָּׂדֶה אַחֲזָה בְּצֵאתוֹ בַּיּוֹבֵל קֹדֶשׁ, וּכְתִיב בְּמִקְדָּשׁ בֵּית (שם) וְאִישׁ כִּי יִקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ, מִה בֵּית לֹא תֵצֵא מִיַּד הַקֹּדֶשׁ בְּלֹא דָמִים כְּדַכְתִּיב הֵתָם וְהִעֲרִיכּוּ הַכֹּהֵן, דְּבֵית לֹא נִפְקָא לְכֹהֲנִים אֲלָא נִפְדָּה בְּדָמִים **[יד]**, אֲף שָׂדֶה אַחֲזָה לֹא תֵצֵא מִיַּד הַקֹּדֶשׁ בְּלֹא דָמִים. הַלֶּכֶד כִּי פָרִיק לָהּ אַחֵר, הָווּ דָמִים לְבַדֵּק הַבֵּית הַקֹּדֶשׁ, וְכִי מְטִי יוֹבֵל נִפְקָא בְּחֻנָּם לְכֹהֲנִים, וְאִם לֹא נִגְאַלָה יִהְיֶי כֹהֲנִים דְּמִי חֲמֻשִׁים שְׁקָלִים וְשְׁקָלֵי לָהּ: **רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר נִכְנָסִין אֲבָל לֹא נוֹתְנִין.** דְּגַמֵּר קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ מִכְּבָשִׁי עֲצָרַת, דְּכַתִּיב בְּהוּ (וַיִּקְרָא כג) קֹדֶשׁ יִהְיֶי לָהּ לְכַהֵן, מִה הֵתָם בְּחֻנָּם **[טו]** אֲף כָּאֵן בְּחֻנָּם. וְנִיחָא לִיָּה דְנִילֵף שָׂדֶה אַחֲזָה מִכְּבָשִׁי עֲצָרַת, דְּתַרְוִיָּהוּ מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּע מִתְּנֹת כֹּהֲנָה, וְלֹא נִילֵף מִמִּקְדָּשׁ בֵּיתוֹ דְּאִינוּ נִתֵּן לְכֹהֲנִים לְעוֹלָם. וְרַבִּי יְהוּדָה נִיחָא לִיָּה דְנִילֵף שָׂדֶה אַחֲזָה מִמִּקְדָּשׁ בֵּיתוֹ, דְּתַרְוִיָּהוּ קֹדֶשׁ בְּבֵית, וְלֹא נִילֵף מִכְּבָשִׁי עֲצָרַת שֶׁהֵם קֹדֶשׁ מִזְבֵּחַ. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה: **שָׂדֶה רְטוּשִׁין.** שָׂדֶה עֲזוּבָה. כְּמוֹ (וַהֲשַׁע י) אִם עַל בְּנִים רְטָשָׁה **[טז]**: **עַד שִׁיגְאֻלָּנָה אַחֵר.** וְכִשְׁתֵּצֵא מִיָּדוֹ בַּיּוֹבֵל יִכְנָסוּ בָּהּ כֹהֲנִים. וְטַעֲמָא דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּכַתִּיב וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיּוֹבֵל קֹדֶשׁ, מִשְׁמַע כְּשֶׁתֵּצֵא מִיַּד הַגּוֹאֵל כְּדִין שְׁאֵר אָדָם הַקּוֹנֶה קֶרֶקַע שִׁיּוּצָאָה בַּיּוֹבֵל, בְּהֵוֹא קְאָמֵר קְרָא דְתַהוּי לְכֹהֲנִים, אֲבָל בְּצֵאתוֹ מִיַּד הַקֹּדֶשׁ לֹא מִשְׁמַע, דְּאֶפְתִּי לֹא אֲשַׁמוּעִינָן קְרָא דְהַקֹּדֶשׁ פָּקַע מִכּוֹ בַּיּוֹבֵל:

ה **משנה** - **ז** **פרק**

הַלּוֹקַח שָׂדֶה מֵאֲבִיו, מֵת אֲבִיו וְאַחֵר כֶּדֶּה הַקֹּדֶשׁ הָרִי הִיא כְּשָׂדֶה אַחֲזָה. שֶׁהָרִי עַד שֶׁלֹּא הַקֹּדֶשׁ נִפְלָה לוֹ בִּירְשָׁה. הַלֶּכֶד אִם בָּא לְפִדּוֹתָהּ, פּוֹדָה בֵּית כּוֹר בְּחֲמֻשִׁים שְׁקָל כְּשָׂדֶה אַחֲזָה, וְאִם לֹא גְאָלָה הוּא וְגְאָלָה אַחֵר **[יז]**, יוּצָאָה לְכֹהֲנִים בַּיּוֹבֵל: **הָרִי הִיא כְּשָׂדֶה מִקְנָה.** דְּבַתֵּר שְׁעָה שֶׁהַקֹּדֶשׁ אֲזַלִּינָן. וְאִם בָּא לְפִדּוֹתָהּ, פּוֹדָה שָׂדֶה בְּשׂוּיָה כְּדִין שָׂדֶה מִקְנָה, וְאִם לֹא גְאָלָה הוּא וְגְאָלָה אַחֵר, חוּזְרַת לוֹ בַּיּוֹבֵל. שֶׁהָרִי בְּשְׁעָה שֶׁהַקֹּדֶשׁ לֹא הָיָה גּוֹפָה שְׁלוֹ, דְּעַתִּידָה הִיָּתֵה לְחֹזֵר לְאֲבִיו בַּיּוֹבֵל כְּדִין שְׁאֵר מְכִירוֹת, וְכִשְׁאֵר מִקְדָּשׁ שָׂדֶה מִקְנָה הוּא שֶׁהַגּוֹאֵל מִיַּד הַגּוֹזֵר מְחִזְרָה בַּיּוֹבֵל לְאֲשֵׁר לוֹ אַחֲזָת הָאָרֶץ, דְּהִינּוּ לְאֲבִיו שֶׁל זָה, וְזָה יוֹרֵשׁ אֶת כָּח אֲבִיו. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי מֵאִיר: **שָׂדֶה מִקְנָה.** שֶׁהַקֹּדֶשׁ וְגְאָלָה אַחֵר **[כ]**, אִינָה יוּצָאָה לְכֹהֲנִים בַּיּוֹבֵל, שְׁאִין אָדָם מִקְדָּשׁ דְּבַר שְׁאִינוּ שְׁלוֹ, וְקֶרֶקַע לֹא הִיָּתֵה שְׁלוֹ אֲלָא עַד הַיּוֹבֵל: **כֹּהֲנִים וְלוֹיִם מִקְדָּשִׁים לְעוֹלָם.** וְאֶפְלוּ בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל עֲצָמָה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקֹּדֶשׁ שָׂדֶהוּ בְּשַׁנַּת הַיּוֹבֵל עֲצָמָה, אִינָה מִקְדָּשֶׁת: **וְגוֹאֲלִין לְעוֹלָם.** מִה שְׁאִין כּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל שְׁאִינוּ פּוֹדָה לְאַחֵר הַיּוֹבֵל, כְּדַכְתִּיב (וַיִּקְרָא כו) וְאִם מָכַר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאָל עוֹד. אֲבָל כֹּהֵן אוֹ לוֹי שֶׁהַקֹּדֶשׁ

קרקע שִׁירֵשׁ מֵאֲבוֹתָיו הָרִי זֶה גֹאֵל לְעוֹלָם, וְאֶפְלוּ עֶבֶר עָלֶיהָ הַיּוֹבֵל וְלֹא נִפְדִּית גֹּאֲלָהּ לְאַחַר הַיּוֹבֵל, כְּדַכְתִּיב (שם כה) גֹּאֲלֵת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹיִם:

ח

פרק

א

משנה

-

ח

פרק

הַמְקֵדִישׁ. בְּשַׁעַה שְׁאִינָה יוֹבֵל. בְּזִמְן שְׁאִין יוֹבֵל נוֹהֵג: **פֶּתַח אֶתְּהָ רֵאשׁוֹן**. בְּכַמָּה אֶתְּהָ רוֹצָה לְפָדוֹתָהּ. וּמִפְּנֵי רֹחַ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שׁוֹאֲלִים לוֹ תַחֲלָה, שֶׁהַבְּעָלִים מוֹסִיפִים חֲמֵשׁ. וְלִהְיֶה נֶקֶט בְּשַׁעַה שְׁאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג, דְּבִזְמַן שֶׁהַיּוֹבֵל נוֹהֵג אֵין צָרִיךְ לְשׁוֹאֵלוֹ בְּכַמָּה תַפְדָּנָה, שֶׁהָרִי דְמִיָּה קְצוּבִים בֵּית כּוֹר בְּחֲמֻשִׁים שֶׁקֶל. וּבְזִמְן שְׁאִין יוֹבֵל נוֹהֵג, כְּגוֹן לְאַחַר שֶׁגָּלוּ שְׁבֻט רְאוּבֵן וְגַד **[א]** דְּבִטְלוּ יוֹבְלוֹת דְּכַתִּיב (שם) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל יוֹשְׁבֵיהָ, בְּזִמְן שֶׁכָּל יוֹשְׁבֵיהָ עָלֶיהָ וְלֹא בְּזִמְן שֶׁגָּלוּ מִתּוֹכָהּ, שְׂאֵז הִיא נִפְדִּית בְּשׁוֹנָה: **שֶׁהַבְּעָלִים נוֹתְנִים אֶת הַחֲמֵשׁ**. כָּל דְּמֵי שׁוֹנָה וְרִבִּיעַ יוֹתֵר. וְכֵן כָּל חֲמֵשׁ **[ב]** הָאֲמוֹר בְּתוֹרָה, שֶׁיְהִי הַקֶּרֶן וְחֲמֻשׁוֹ חֲמֻשָּׁה. וּמִפְּנֵי שְׁלֵשָׁה דְבָרִים **[ג]** אוֹמְרִים לְבַעֲלִים פֶּתַח אֶתְּהָ רֵאשׁוֹן. הָאֲחַת, שֶׁהַבְּעָלִים מוֹסִיפִים אֶת הַחֲמֵשׁ, כְּדַקְתַּנִּי בְּמִתְנִיתִין. וְהַשְּׁנִי, שֶׁמִּצְוֹת גֹּאֲלָהּ בְּאֲדוֹן, דְּכַתִּיב (שם כז) אִם לֹא יִגְאֹל, אֲלֵמָּא מִצְוֹת גֹּאֲלָהּ קוֹדֶמֶת לְמַכִּירָה. וְהַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא מוֹסִיף וְנוֹתֵן בְּפִדְיוֹנָה יוֹתֵר מִשְׂאָר בְּנֵי אָדָם, דְּרוֹצָה אָדָם בְּקַב שְׁלוֹ: **מִפְּנֵי רַעְתָּה**. שֶׁהַחֻצָּה שְׁבֵה יִתְרָה עַל הַשֶּׁבַח: **אֶסֶר**. שְׂמֹנֶה פְּרוּטוֹת: **לֹא אָמַר זֶה אֵלָּא בְּכַבִּיצָה**. כְּלוּמַר לֹא כֶּד הָיָה מַעֲשֶׂה, שֶׁלֹּא אָמַר בְּאֶסֶר, אֵלָּא בְּבִיצָה. וְאָמַר לוֹ הַגִּזְבֵּר הַגִּיעֶתְדָּה, הָרִי הִיא שְׁלֵדָּה בְּבִיצָה. וּפְלִגְתָּא דְתַנָּא קַמָּא וְרַבִּי יוֹסִי, דְּרַבְּנֵן סַבְרִי אֵין פּוֹדִין הַקֹּדֶשׁ בְּפָחוֹת מֵאַרְבַּע פְּרוּטוֹת **[ד]**, כְּדִי שֶׁיְהִי בְּחֲמֻשׁוֹ פְּרוּטָה. וְרַבִּי יוֹסִי סַבֵּר פּוֹדִין הַקֹּדֶשׁ בְּכָל שְׁהוּא, וְאֵף עַל פִּי שְׁאִין בְּחֲמֻשׁוֹ שׁוֹה פְּרוּטָה. וְהַלְכָה כְּתַנָּא קַמָּא:

ב

משנה

-

ח

פרק

מִמִּשְׁפָּנִים מִנְכָסִיו עַד עֶשֶׂר וְכוּ'. וְהָנִי מְלִי כְּשֶׁחָזְרוּ זֶה אַחֵר זֶה. אָבֵל חָזְרוּ כָּל־כָּאֶחָד, מְשֻׁלְּשִׁים בִּינֵיהֶן בְּשׂוּה. כִּיצַד, אָמַר הָרִאשׁוֹן הֲרִי הוּא שְׁלִי בְּעֶשֶׂר וְאָמַר הַשְּׁנִי בְּעֶשְׂרִים וְאָמַר הַשְּׁלִישִׁי בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע (ז), וְחָזְרוּ בָּהֶן הַשְּׁלִישִׁי וְהַשְּׁנִי כָּאֶחָד, נוֹתְנִים אוֹתוֹ לְרִאשׁוֹן בְּעֶשֶׂר, וּמִמִּשְׁפָּנִים מִנְכָסִי הַשְּׁנִי בְּשֶׁבַע וּמִנְכָסִי הַשְּׁלִישִׁי בְּשֶׁבַע וְנִמְצָא הַהֶקְדָּשׁ גּוֹבֵה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע. וְכֵן אִם חָזְרוּ שְׁלֹשָׁתָן כָּאֶחָד וְנִמְכַר מִהֶקְדָּשׁ בְּשֶׁלֶשׁ, מִמִּשְׁפָּנִים בְּנִכְסֵי כָּל אֶחָד מִשְׁלֹשָׁתָן שֶׁבַע סָלְעִים. וְכֵן עַל דֶּרֶךְ זֶה לְעוֹלָם:

פרק ח - משנה ג

אָמַר אֶחָד הֲרִי הִיא שְׁלִי בְּעֶשְׂרִים וְאַחַת. לְאַחַר שֶׁאָמְרוּ הַבְּעָלִים בְּעֶשְׂרִים: הַבְּעָלִים נוֹתְנִים. בְּעַל כְּרַחֵן: עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ. דְּלֵהָאִי לֹא יִהְיֶינָה לֵיהּ, הוֹאִיל וְאָמְרוּ הַבְּעָלִים עֶשְׂרִים וְעָלָה הַחֲשֻׁבּוֹן עִם הַחֲמִשׁ בְּעֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ, וְאִי יִהְיֶינָה לֵיהּ לְהֵאִיד בְּעֶשְׂרִים וְאַחַת נִמְצָא הֶקְדָּשׁ מִפְּסִיד. וּבְעָלִים בְּעַל כְּרַחֵן יִתְּנוּ אוֹתוֹ סָלַע שֶׁהוֹסִיף זֶה עַל הַקֶּרֶן וְעֶשְׂרִים וְחֲמִשׁ דִּידָהּוּ, אָבֵל עַל סָלַע שֶׁהוֹסִיף זֶה לֹא יוֹסִיפוּ חֲמִשׁ: אָמַר אֶחָד בְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים הַבְּעָלִים נוֹתְנִים שְׁלֹשִׁים. בְּעַל כְּרַחֵן. וּבִגְמָרָא פְּרִיָּד אֲמַאי כּוֹפִין אֶת הַבְּעָלִים, בְּשִׁלְמָא עַד הַשְּׁתָּא חִיבִינָה לְהוּ דְּהָא לֹא מְצִינָה לְמִיתְבָּא לְהֶנָּד, מְשֻׁמִּים דְּקָרוּ דִּידָהּוּ לֹא הוּי כְּקָרוּ וְחֲמִשׁ דְּאָמְרוּ בְּעָלִים בְּרִישָׁא, הַלְּכָד עַל כְּרַחֵד מְהַדְרִינָה אֲבָעָלִים, וְכִינּוּ דְמְהַדְרִינָה עָלֶיהוּ בְּעוּ לְמִיתְבַּ קֶרְנָא כְּמָה דְשִׁימוּהָ אַחְרֵינִי, וְחוּמְשָׁא דִידָהּוּ. אָבֵל הַשְּׁתָּא דְאָמַר אֶחָד בְּחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים, לִתְנוּ לְהֵאִיד, דְּהָא קָרוּ דִידָהּוּ הוּי כְּקָרוּ וְחֲמִשׁ דְּאָמְרוּ בְּעָלִים בְּרִישָׁא, וְלִימְרוּ בְּעָלִים הֲרִי בָּא אַחֵר בְּמִקוּמְנוּ שְׂרוּצָה לִתְנוּ חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים סָלְעִים כְּמוֹתֵינוּ. וּמִתְרַץ, כְּגוֹן דְּאָמְרוּ בְּעָלִים בְּרִישָׁא פְּרוּטָה יוֹתֵר עַל עֶשְׂרִים סָלְעִים, דְּמִטִּי חוּשְׁבָנָא דְקָרוּ וְחֲמִשׁ לְחֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים וּפְרוּטָה, וְאִי יִהְיֶינָה לֵיהּ לְהָא, אִיכָּא פְּסִידָא לְהֶקְדָּשׁ. הַלְּכָד מְהַדְרִינָה אֲבָעָלִים בְּעַל כְּרַחֵיהוּ. וְהָא דְלֹא תִנָּא בְּרִישָׁא הַבְּעָלִים אוֹמְרִים בְּעֶשְׂרִים וּפְרוּטָה, דְּבִפְרוּטוֹת לֹא דִק תִּנָּא וְלֹא חֲשׁ לְמִיתְנִינָהּ: אִם רְצוּ הַבְּעָלִים לִתְנוּ שְׁלֹשִׁים וְאַחַד וְדִינָר. כְּגוֹן דְּמַעְקָרָא כְּשִׁפְתָּחוּ הַבְּעָלִים רִאשׁוֹן אָמְרוּ בְּעֶשְׂרִים וְאַחַת סָלְעִים דְּהוּי בֵּין קָרוּ וְחֲמִשׁ עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ סָלְעִים וְדִינָר, שֶׁהִסָּלַע אַרְבַּעַה דִּינָרִים, וְחֲמִשׁ הוּא רְבִיעִית הַמָּמוֹן כְּדָאֲמְרוּ, וְעִלּוּיָו שֶׁל זֶה הֵם חֲמִשׁ, הֲרִי שְׁלֹשִׁים וְאַחַד וְדִינָר: הַבְּעָלִים קוֹדְמִין. דְּאִי הָוָה יִהְיֶינָה לֵיהּ לְהָא הָוָה מִפְּסִיד הֶקְדָּשׁ דִּינָר מִמַּאי דְאָמְרוּ בְּעָלִים בְּרִישָׁא, הַלְּכָד מְהַדְרִינָה אֲבָעָלִים עַל כְּרַחֵיהוּ (ט): וְאִם לֹאוּ. שְׁלֹא פְתָחוּ הַבְּעָלִים תַּחֲלָה אֶלָּא בְּעֶשְׂרִים, וְזֶה אוֹמַר חֲמִשָּׁה וְעֶשְׂרִים: אוֹמְרִים לְזֶה הִגִּיעַתְדָּ. הֲרִי הוּא שְׁלֹד, וְלֹא מְהַדְרִינָה אֲבָעָלִים. מְשֻׁמִּים דְּאָמְרִי בְּעָלִים בָּא אַחֵר בְּמִקוּמְנוּ שְׁנוֹתָן עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה כְּמוֹתֵנוּ. וְהָא דִתְנוּ בְּמִתְנִיתִין שְׁאִין הַבְּעָלִים מוֹסִיפִין חֲמִשׁ אֶלָּא עַל מַה שִׁפְתָּחוּ הֵם תַּחֲלָה וְלֹא עַל עִלּוּיָו שֶׁל זֶה, הֲנִי מְלִי הִיכָּא דְלֹא שָׁמוּ בְּנֵי אָדָם אֶת הַקֶּרֶקַע

כְּמוֹ שֶׁאָמַר זֶה הָאָחֵר, אֲבָל אִם שָׁמוּהוּ שְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם כְּדַבְּרוּ שֶׁל זֶה, מוֹסִיפִין בְּעָלִים חֲמֵשׁ בְּעֵלוּיוֹ בְּעַל פְּרָחוֹן. וְכֵלֶה מִתְנִיתִין לֹא אִירִי אֶלָּא בְּשִׂדָּה אַחְזָה בְּזָמַן שָׂאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג, כְּדַתְנָן בְּרִישׁ פְּרָקִין:

פרק ח - משנה ד

מַחְרִים אָדָם מִצֵּאֲנוּ. מְקַצֵּת צֵאֲנוּ. אוֹמֵר הָרִי הוּן חָרָם וְנוֹתְנָן לַפְּהוּ [י]:
וְאִם הָחָרִים אֶת כָּלָן. שְׁלֹא שִׁיר לְעֵצְמוֹ כָּלוּם: **אֵינָן מַחְרְמִין.** דְּאָמַר קָרָא (ויקרא כז) מְכַל אֶשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּמִשְׂדֵּה אַחְזָתוֹ [יא]. מְכַל אֶשֶׁר לוֹ, אֵלוֹ מְטַלְטְלִין, וְלֹא כָּל מְטַלְטְלִין. מֵאָדָם, אֵלוֹ עֵבְדִיו וְשִׁפְחוֹתָיו כְּנֻעָנִים וְלֹא כָּלָן. וּמִשְׂדֵּה אַחְזָתוֹ, וְלֹא כָּלָה. וְאִין הִלְכָה כְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, אֶלָּא לְכַתְחֵלָה לֹא יַחְרִים אֶת כָּלָן, אֲבָל אִם הָחָרִים, מַחְרְמִים: **לְהִיּוֹת חָס עַל נַכְסָיו.** שְׁלֹא יִבְזָבְזוּם לְהַדְיוּט:

פרק ח - משנה ה

שָׂאִין אָדָם מַחְרִים דְּבַר שָׂאִינוֹ שְׁלוֹ. וּבִתּוֹ נָהִי דְיִכּוֹל לְמַכְרָה בְּקִטְנוּתָהּ, אִינוֹ יָכוֹל לְמַכְרָה בְּנַעֲרוּתָהּ: **שֶׁהַחְרָמִים שְׁלֵהִם.** דְּכָתִיב (במדבר יח) כָּל חָרָם בִּישְׂרָאֵל לְדָהּ יִהְיֶה, וְכִינּוֹן דְּדִידִיָּה הָוִי, מַה הִנְאָה בְּכַד אִם הָיָה מַחְרִים, אִיהוּ גוּפִיָּה זְכִי בִיָּה וְלֹא יִהְיֶה לִיָּה לְכַהֵן אַחֵר: **נִרְאִין דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה.** הַכִּי קָאָמַר, נִרְאִין דְּבַרִּי רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּמוֹדָה לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי יְהוּדָה וְסוּבֵר כְּמוֹתוֹ בְּקִרְקָעוֹת [יד], וְלֹא דְבַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶלָּא בְּמִטְלְטְלִין, לְפִי שָׂאִין הַחְרָמִים שֶׁל לְוִיִּם. וְרַבִּי יְהוּדָה סָבַר, הַקָּשׁוּ מְטַלְטְלִין לְשִׂדָּה אַחְזָה, דְּכָתִיב (ויקרא כז) מְכַל אֶשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אַחְזָתוֹ, מַה שְׂדֵּה אַחְזָה אִין הַלְוִיִּם מַחְרִימִים כְּדְכָתִיב כִּי אַחְזָת עוֹלָם הִיא לָהֶם, אִף מְטַלְטְלִין אִין לְוִיִּם מַחְרִימִים. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן לִית לִיָּה הָאִי הַקָּשָׂא. וּמִדְּנַחֲתִית רַבִּי לְפָרוּשֵׁי מִלְתִּיָּה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּמָה מוֹדָה לְרַבִּי יְהוּדָה וּבְמָה נַחְלַק עֲלֵיו, שְׁמַעוֹן מִנָּה דְהִלְכָה כְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

חֲרָמֵי כֹהֲנִים. חֲרָמִים שֶׁהַחֲרִימוֹם כָּדִי לְתַתֵּם לַכֹּהֲנִים: **אֵין לָהֶם פְּדִיוֹן.** כְּדֹכְתִיב (שם) לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל. אָבֵל חֲרָמֵי בְּדֶק הַבַּיִת יֵשׁ לָהֶם פְּדִיוֹן, דְּאִדְעָתָא דְהַכִּי אַחֲרָמִינְהוּ, דְּהָא אֵין רֵאוּי לְבִדְק הַבַּיִת אֶלָּא מְעוֹת: **וְחֻכְמִים אֹמְרִים סֵתֶם חֲרָמִים לַכֹּהֲנִים.** וְהִלְכָה כְּחֻכְמִים. וְהַמְחָרִים מְטַלְטְלִים בְּזִמְן הַזֶּה, וְכֵן הַמְחָרִים קַרְקָעוֹת בְּחוּץ לְאַרְץ שְׂדֵינָם כְּמְטַלְטְלִין לְעֵנְוִן זֶה, נוֹתְנִם לַכֹּהֲנִים. וְהַמְקַדִּישׁ לְבִדְק הַבַּיִת בְּזִמְן הַזֶּה שְׂאִין שָׁם בַּיִת, פּוֹדֶה אוֹתוֹן לְכַתְחֻלָּה בְּדָבָר מְעַט [טו], וְלֹא יִפְחַת לְכַתְחֻלָּה מְאַרְבָּעָה זְוִזִים אוֹ קְרוֹב לָזֶה, אָבֵל לֹא בְשׂוּה פְרוּטָה לְבַד אוֹ כִּיּוּצָא בְּזֶה, מְשׁוּם דְּלִיכָא פְרָסוּמֵי מְלֵתָא: **שְׁהוּא חָל עַל קַדְשֵׁי קַדְשִׁים.** כְּדַמְפְרָשׁ וְאַזִּיל, מְחָרִים אָדָם אֶת קַדְשֵׁי כּוֹי:

אם נדר. אם אמר הרי עלי עולה והפריש בהמה לנדרו ואחר כך החרימה, הואיל והוא חייב באחרייתה אם מתה או נגנבה, נמצאת שלו היא, ונותן כל דמיה לפהו, ואת הבהמה יקריב לנדרו, דהא ודאי יש לה פדיון: **ואם נדבה היא.** דאינו חייב באחרייתה אם מתה, הא ודאי לא חיל בה חרם, דלאו דידיה היא אלא בכדי טובתה, וטובה שיש לו בה יתן לפהו. כיצד, שור זה עולה והחרימו, אומדים כמה אדם שאינו חייב בעולה רוצה לתן אם ימצא עולה בזול כדי להקריב דורון לקונו, וכאותן דמים יתן זה, שזו היא טובת הנאה שיש לו בה. שהרי אם מתה או נגנבה אינו חייב באחרייתה, ומשהפרישה יצא ידי חובתה, ומעתה אינו מאבד ואינו מפסיד אלא שלא הקריב דורון לקונו: **שאינו רשאי.** שאינו חייב. תרגום נושה רשאי: **כיצד פודין אותו.** דהבכור גופו אינו מותר, שהרי אינו שלו אלא לפהו. אלא אומדים כמה אדם רוצה לתן לבעל הבית שיתן בכורו לבן בתו או לבן אחותו, ואותה טובה דיהיב, יתן בעל הבית זה לפהו בשביל החרם. ודוקא נקט בן בתו או בן אחותו כהו, דאלו כהו גופו לא מצי למתן טובת הנאה לבעל הבית כדי שיתן הבכור לו או לכהו אחר, דכיון דבכור חזי ליה, מחזי ככהו המסיע בבית הגרנות לדוש ולזרות כדי שיתנו לו תרומות בשכרו, ואשתכח דלא שקיל ליה בתורת תרומה אלא בתורת שכר: **כתוב אחד אומר תקדיש.** גבי בכור כתיב (דברים טו) כל הבכור אשר יולד תקדיש: **וכתוב אחר אומר אל תקדיש.** (ויקרא כז) אך בכור אשר יבכר להי בבהמה לא יקדיש איש אותו: **הקדש עלוי.** להעלותו בדמים, שיתן טובת הנאתו כמה אדם רוצה לתן בו להעלותו עולה [יט] שאינו חייב בה אלא כדי לעשות דורון לקונו: **ואי אתה מקדישו הקדש מזבח.** שיהא שם [נבח] אחר חל עליו. ורבנן דנפקא להו הך דרשא לעיל מפל חרם קדש

קדושים, אל תקדיש מבעי להו ללאו, שאם מתפייסו לשם זבח אחר עובר בלאו, ותקדיש מבעי להו לומר שמצוה להקדישו ולומר זה קדוש לבכורה, ואף על גב דמאליו הוא קדוש. ורבי ישמעאל לית ליה הך דרשא. והלכה פחכמים:

ט

פרק

א

משנה

-

ט

פרק

המוכר את שדהו בשעת היובל. בשעה שהיובל נוהג. אבל בשנת היובל עצמה אינו רשאי למכר [א], ואם מכר, המכר בטל ומחזיר הדמים: אינו מתר לגאל. ואפלו נתרצה לוקח, אין שומעים לו, דכתוב (שם כה) במספר שנים אחר היובל תקנה, שתהא קנויה לו שתי שנים. ואם מהדר לה מקמי הכי, עובר בעשה. ומוכר נמי עובר בעשה אם גואלה קדם שתי שנים, דכתוב במספר שני תבואת ימכר לך. אבל לאחר שתי שנים אם רצה לפדותה פודה אותה בעל פרחו של לוקח ונותן לו לפי מה שמכרה, כדכתוב (שם) וחשב לו את שני ממכרו, שמחשב כמה שנים משמכרה עד היובל, ומחלק הדמים לפי השנים. כגון אם מכרה עשר שנים לפני היובל במקנה, נמצא שמכר פרות כל שנה ושנה בעשירית מנה, שהרי סתם מכירה אינה אלא עד היובל, שהתה ביד הלוקח חמש שנים ואחר כך בא מוכר לגאלה, מנכה לו לוקח חצי מנה: אינה עולה ממנין. שתי שנים. דהא שני תבואת כתיב, שתי שנים הראויין לתבואה תשהא ביד הלוקח. אבל היתה שנה הראויה לתבואה, ונרה הינו שחרשה ועשאה שדה ניר ולא זרעה, או הובירה שהניחה בור ואפלו ניר לא עשה בה, איהו דאפסיד אנפשיה, ועולה לו במנין שתי שנים: שלש תבואות לשתי שנים. אותה תבואה העומדת בה בשעת קניה, ושתי תבואות בשתי שנים שתעמד בידו. ורבי אלעזר לא פליג אתנא קמא בהא אלא דברי הכל היא:

אינו מחשב. המוכר כשפא לגאלה: **אלא עם הראשון.** ואותו חשבון ינכה לו כל שנה ושנה שאכלה, והמוטר ישלם לו: **אשר מכר לו.** בגואל שדה ממכרו כתיב, והשיב את העדף לאיש אשר מכר לו: **לאיש אשר בתוכה.** שהוא מוצא עתה בתוך השדה כשפא לפדותה. ומנלן דדרשינן לקלא גבי מוכר ולא דרשינן לחמרא, גמרינן גאלה גאלה מעבד עברי, בשדה אחזה כתיב (ויקרא כה) ומצא כדי גאלתו, ובעבד עברי כתיב (שם) גאלה תהיה לו, מה להלן להקל אף כאן להקל. והתם מנלן דלהקל, דתניא, נמכר במנה והשביח ועמד במאתים, מנין שאין מחשבים אלא במנה וכמו שהגיע מאותו מנה לכל שנה כד מנכה לו, תלמוד לומר מוכר מקנתו. ומנין שאם נמכר במאתים והכסוף ועמד על מנה שאין מחשבים אלא במנה, תלמוד לומר כפי שניו, כלומר כפי מה שהוא שוה באותה שעה (ה): **לא ימכר.** שדה רחוקה שיש לו, כדי שיגאל שדה זו שהיא בקרוב (ו). וכן לא ימכר ברע כדי שיגאל שדה זו שהיא יפה. ולא ילוה מאחרים כדי שיגאל. ואינו גואל חצי השדה שמכר אלא או גואל כלה או לא כלום. וכל הני ילפינן מקרא דכתיב (שם) והשיגה ידו ומצא כדי גאלתו. והשיגה ידו מעצמו, ולא שילוה ויגאל. ומצא, משמע שימצא דבר שלא היה מצוי לו בשעה שמכר, פרט למוכר ברחוק כדי לגאל בקרוב, ברע כדי לגאל ביפה, שהיה מצוי לו בשעה שמכר. כדי גאלתו, [כדי גאלה] הוא גואל ואינו גואל לחצאים: **ובהקדש מתור בכלן.** המקדיש שדהו מתר למכר שדה אחרת או ללוות כדי לגאלה, ואם אינו מספיק לגאל כלה יגאל חציה, וכשתשיג ידו יגאל כלה:

הרי זה גואל מייד. ואין דינו כדין שדה אחזה שאינו גואל פחות משתי שנים: **הרי זה כמין רבית.** שכשפמחזיר לו מעותיו בתוך שנה ואין זה מנכה לו כלום נמצא שנשתמש בביתו בשכר המתנת מעותיו: **ואינה רבית.** גמורה. דרבית לא מקריא אלא על ידי הלואה שודאי באה לידי רבית, שאינה נחלטת לעולם, ולא על ידי מכר, שהרי אם לא יגאלנה ותחלט לו אין כאן רבית: **יגאל בנו.** בתוך שנה אם ירצה. אבל אחר שנה, נחלט ואינו נגאל עוד, כדכתיב ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וגו': **משעה שמכר לו.** שאם מכרה ראובן לשמעון בניסן ושמעון ללוי באיר, כיון שהגיע ניסן הוא נחלט (ח), ואין מונין למכר שני אלא לראשון, שנאמר עד מלאת לו, דמשמע לזה שהיתה שלו: **להביא חדש העבור.** שאם היתה שנה מעברת אינה נחלטת עד שלשה עשר חדש: **שנה ועבורה.** בין בשנה פשוטה בין בשנה מעברת נותנים לו שנת לבנה שהיא שלש מאות וחמשים

וְאַרְבַּעַה יוֹם, וַיָּמִים שְׁיִתְרִים שְׁנַת חֲמֵה עַל שְׁנַת לְבָנָה אֶחָד עֶשֶׂר יוֹם
שְׁבַע־בַּיּוֹם אָנוּ מְעַבְרִים הַשָּׁנָה. וְהִלְכָה כְּחֻמְסִים:

פרק ט - משנה ד

וְאַחַד. הַנּוֹתֵן בְּמִתְנָה. אִם רָצָה לְגַאֲל בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ, יִגָּאֵל, וְאִם לֹא חָלוּט
לוֹ: הִיא נְטֻמָּה. לֹקֶחַ, בְּיוֹם שְׁנַיִם עֶשֶׂר חֹדֶשׁ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמְצָאֶהוּ מוֹכֵר לְתוֹן
אֶת מְעוֹתָיו וַיְהִי נֶחְלָט לוֹ: שְׁיִהְיֶה חוֹלֵשׁ. שְׁיִהְיֶה מְטִיל מְעוֹתָיו לְלִשְׁפַת
הַקֹּדֶשׁ שְׁבַע־זָרָה: וַיְהִי שׁוֹבֵר אֶת הַדֵּלֶת. שֶׁל בַּיִת שֶׁמְכַר. וְנִכְנָס. חוֹלֵשׁ, כְּמוֹ
חוֹלֵשׁ עַל גּוֹלִים (יְשַׁעְיָהוּ יד):

פרק ט - משנה ה

כֹּל שֶׁהוּא לְפָנִים מִן הַחוּמָה. כְּגוֹן בְּתֵי הַבָּדִים שְׁעוֹשִׁין בְּהוֹן שְׁמֹן וּבְתֵי
מְרַחְצָאוֹת וּמְגַדְלִים וּבּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת. דְּכֹתִיב אֲשֶׁר בְּעִיר, לְרִבּוֹת כָּל
שַׁבְּתוֹךְ הָעִיר. יָכוֹל שְׁאַנִּי מְרַבָּה אֶת הַשְּׂדוֹת, תִּלְמוּד לומר הַבַּיִת, פֶּרֶט
לְשְׂדוֹת שְׁאִינָן דּוֹמִים כָּלֵל לְבַיִת: רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר אֵף הַשְּׂדוֹת. לֹא שְׂדוֹת
מִמֶּשׁ קֶאֱמֵר רַבִּי מֵאִיר, דִּהְיָא בֵּית כְּתִיב, וְשְׂדוֹת לֹא דְמוּ לְבַיִת. אֶלֶּא קֶרְקַע
שֶׁל סְלַעִים וּמְצוּלָה שְׁאִינָן רְאוּיִין לְזַרְיָעָה וְעִשׂוּיִין לְבַנְיָן הַבַּיִת. מְקוֹם
סְלַעִים, לְטַל מִשָּׁם אֲבָנִים לְבַנְיָן. וּמְצוּלָה, לְטַל מִשָּׁם חֵל לְבַנְיָן. וְאִין הִלְכָה
כְּרַבִּי מֵאִיר: אֵינּוּ כְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה. לְהִיּוֹת נֶחְלָט בְּסוֹף שָׁנָה: כֹּתֵל הַחִיצוֹן
הִיא חוּמָתוֹ. וְנִדּוֹן כְּבִתֵּי עָרֵי חוּמָה. וְהִלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

פרק ט - משנה ו

שְׁגוּגוֹתֶיהָ חוּמָתָה. שֶׁלֹּא הִקִּיפוּהָ חוּמָה אֶלֶּא הִקִּיפוּהָ בְּתֵים וּתְכִיפַת
הַבְּתִים זֶה לְזֶה הֵן כְּחוּמָה: וְשְׁאִינָה מְקַפֶּת חוּמָה מִיָּמוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן. אֲבָל
הַמְקַפֶּת חוּמָה מִיָּמוֹת יְהוֹשֻׁעַ אֵף עַל פִּי שְׁאִינָן לָהּ חוּמָה עֲכָשְׁיוֹ, נִדּוֹן כְּבִתֵּי
עָרֵי חוּמָה. דְּלֹא חוּמָה כְּתִיב, מִלֵּא בְּנִי"ו וְאַל"ף [יד], דְּמִשְׁמַע לוֹ וּמִשְׁמַע

לא, פְּלוֹמֵר אֵין לוֹ עֶכְשָׁיו וְהָיָה לוֹ חוֹמָה קִדְּם לָכוֹן, הוּי נִמְי בֵּית חֲלוּט בָּהּ:
אֵינָה כְּבִתֵי עָרֵי חוֹמָה. דְּחוֹמָה פְּתִיב וְלֹא שְׁגִיגוּתִיהָ חוֹמָתָהּ: **שְׁלֹשׁ חֲצֵרוֹת**.
שְׁבָכְל אַחַת וְאַחַת שְׁנֵי בְּתִים, מְקָרֵי עִיר: **כְּגוֹן קִצְרָה**. שֵׁם עִיר קִטְנָה
שְׁהִיָתָה מִחוּץ לְצִפּוּרֵי: **וְחִקְרָה שְׁבִגוּשׁ חֲלָב וְכוּ'**. כָּל הַנֶּדֶךְ דְּחָשִׁיב
בְּמִתְנִיתִיו, יְדוּעִים שְׁהִיוּ מְקִפּוֹת מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן. וִירוּשָׁלַיִם דְּקִחְשִׁיב
בְּמִתְנִיתִיו, קִימָא לֶן דְּאֵין בֵּית חֲלוּט בִּירוּשָׁלַיִם **[יח]**, הַלְכָדְ אֵיכָּא לְמֵאן
דְּאָמַר בְּגִמְרָא דְתַרְתֵּי יְרוּשָׁלַיִם הוּוּ וְאֵין זוֹ יְרוּשָׁלַיִם הַקְדוּשָׁה שְׁאֵין הַבֵּית
חֲלוּט בָּהּ, אֶלָּא יְרוּשָׁלַיִם אַחֲרַת שְׁהִיָתָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְגַם הִיא מְקַפֶּת
חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ, וְהָיָה הַבֵּית חֲלוּט בָּהּ כְּשֶׁאָר בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה:

פרק ט - **משנה ז**

בְּתֵי הַחֲצָרִים. שְׁאֵין לָהֶם לְעִירוֹת חוֹמָה **[יט]**: **כַּח יָפָה**. כְּדִמְפָרַשׁ: **וְנִגְאָלִים**
מִיָּד. שְׁאֵין צְרִיךְ לְשִׁהוּתוֹ שְׁתֵּי שָׁנִים בִּיָּד הַלּוֹקֵחַ כְּשִׁדּוֹת. דְּכְתִיב בְּהוּ גְאֵלָה
תְּהִיָה לוֹ, דְּמִשְׁמַע מִיָּד יִגְאָלְנוּ אִם יִרְצָה, וְהֵינּוּ כְּבִתִּים שֶׁל עָרֵי חוֹמָה:
וּבְגִרְעוֹן כְּסָף. שְׁמַנְכָה לוֹ הַלּוֹקֵחַ לְפִי שָׁנִים שְׁשָׁהוּ בִּידוֹ, כְּשִׁדּוֹת. דְּבִבְתֵי
הַחֲצָרִים כְּתִיב עַל שְׂדֵה הָאָרֶץ יַחֲשֵׁב, שְׁיִוְצָאִים בְּגִרְעוֹן כְּסָף כְּשִׁדּוֹת: **שְׁתֵּי**
חֲצֵרוֹת שֶׁל שְׁנֵי שָׁנֵי בְּתִים. עִיר שְׁאֵין בָּהּ אֶלָּא שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אֶף עַל פִּי שְׁהִיא
מְקַפֶּת חוֹמָה מִימּוֹת יְהוֹשֻׁעַ, נְחֻשְׁבִין כְּבִתֵי הַחֲצָרִים **[כא]**:

פרק ט - **משנה ח**

יִשְׂרָאֵל שִׁירֵשׁ. בְּתֵי עָרֵי חוֹמָה מְאָבֵי אִמּוֹ לְוִי: **אֵינוֹ גּוֹאֵל כְּשִׁדּוֹר הַזֶּה**.
בְּגִמְרָא אָמְרוּ, תְּנִי אֵינוֹ גּוֹאֵל אֶלָּא כְּשִׁדּוֹר הַזֶּה. וְהִכִּי קֹאֲמַר, אֵינוֹ גּוֹאֵל
כְּלוּיִם דְּכְתִיב בְּהוּ גְאֵלַת עוֹלָם תְּהִיָה לְלוּיִם, אֶלָּא כְּשִׁדּוֹר הַזֶּה הָאִמּוֹר
בִּישְׂרָאֵל, שְׁתֵּהא נְחֻלְטַת בְּסוּף שָׁנָה: **וְכֵן לְוִי שִׁירֵשׁ אֶת אָבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל**.
אֶף הוּא אֵינוֹ גּוֹאֵל כְּלוּי, אֶלָּא כְּשִׁדּוֹר הַזֶּה הָאִמּוֹר בִּישְׂרָאֵל. דְּלְעוֹלָם אֵינוֹ
גּוֹאֵל כְּלוּי, עַד שְׁיִהֵא לְוִי וּבְעָרֵי הַלּוּיִם. דְּתַרִּי קֹרְאֵי כְּתִיבֵי, כְּתִיב (ויקרא כה)
כִּי בְּתֵי עָרֵי הַלּוּיִם הִיא אַחֲזָתָם, דְּמִשְׁמַע דְּבְעָרֵי הַלּוּיִם תִּלְהַ רְחֻמְנָא,
לְאַפּוֹקִי בֶן לְוִי שִׁירֵשׁ אָבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְכְתִיב (שם) וְאִשֶּׁר יִגְאֵל מִן הַלּוּיִם,
דְּמִשְׁמַע לְמַקְצַת לְוִיִם נְתַתִּי רְשׁוּת לְגְאֵל וְלֹא כָלָם, לְאַפּוֹקִי בֶן לְוִי הַבֵּא מִן
הַמְּזֻרָת וּמִן הַנְּתִינָה שְׁאֵינוֹ גּוֹאֵל לְעוֹלָם, וְכָל שְׁכֵן יִשְׂרָאֵל שִׁירֵשׁ אֶת אָבִי
אִמּוֹ לְוִי, דְּיִשְׂרָאֵל גְּמוֹר הוּא, שְׁאֵינוֹ גּוֹאֵל לְעוֹלָם: **אֵין הַדְּבָרִים אִמּוֹרִים**.
אֵין הַדְּבָרִים הַלְלוּ דְּגְאֵלַת עוֹלָם אִמּוֹרִים אֶלָּא בְּעָרֵי הַלּוּיִם. אֲבָל עַד שְׁיִהֵא

לוי לא בעינן. והלכה כחכמים: **מגרש**. מקום פנוי מכלום, אין בו בית ולא זורעים אותו אלא נוי הוא לעיר: **אין עושין שדה מגרש וכו'**. דכתיב (שם) ושדה מגרש עריהם לא ימכר **(כב)**, מאי לא ימכר, אילימא לא ימכר כלל, הא מדכתיב גאלת עולם תהיה ללוים, מפלל דמזדבן, אלא מאי לא ימכר, לא ישתנה: **כדי שלא יחריבו**. את ישוב הארץ: **מוכרים לעולם**. ולא כישראל שאינו יכול למכר פחות משתי שנים קדם היובל, דכתיב בהו (שם) במספר שני תבואת ימכר לך, אבל אלו מוכרים אפלו סמוך ליובל **(כד)**: **וגואלים לעולם**. אם בתי ערי חומה מכרו, אינן נחלטים בסוף שנה כבתי ערי חומה של ישראל, ואם שדות מכרו, אין צריכין לעמד ביד הלוקח שתי שנים, אלא גואלים מיד אם ירצו: